

Viktor Rydberg

Dikter. Andra samlingen

Stockholm. Albert Bonniers förlag 1891.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/RydbergV/titlar/Dikter1891/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb501444-faksimil>

Upsala Univ. Bibliotek

Sv. avd.

Sen. liter.

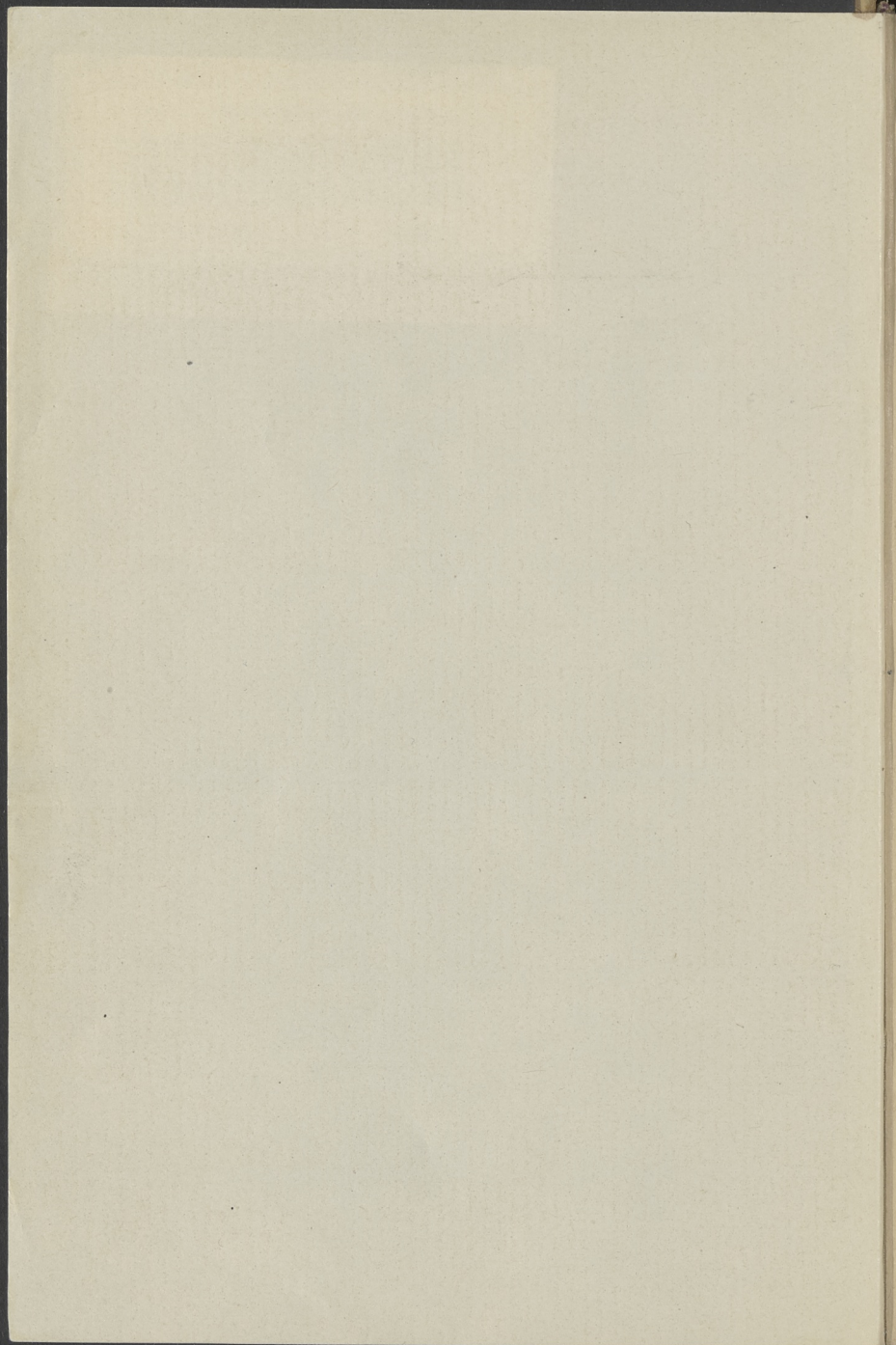
Stikter.

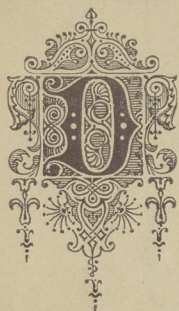
UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEX

16000

000437215

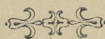

142
IKTER

af

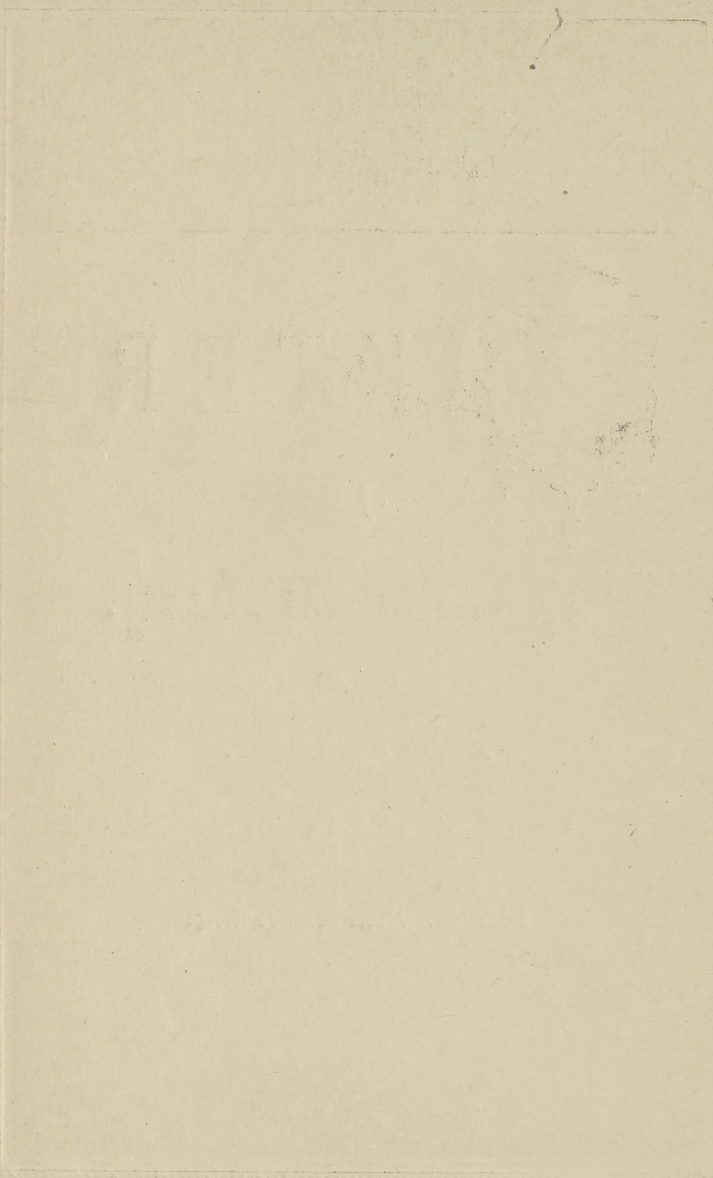
Viktor Rydberg.

Andra samlingen.

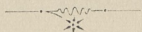
Stockholm. Albert Bonniers förlag.

NÅGRA
DIKTER

AF
VIKTOR RYDBERG.

SJETTE TUSENDET.

DIKTER

AF

VIKTOR RYDBERG.

ANDRA SAMLINGEN.

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLÄG.

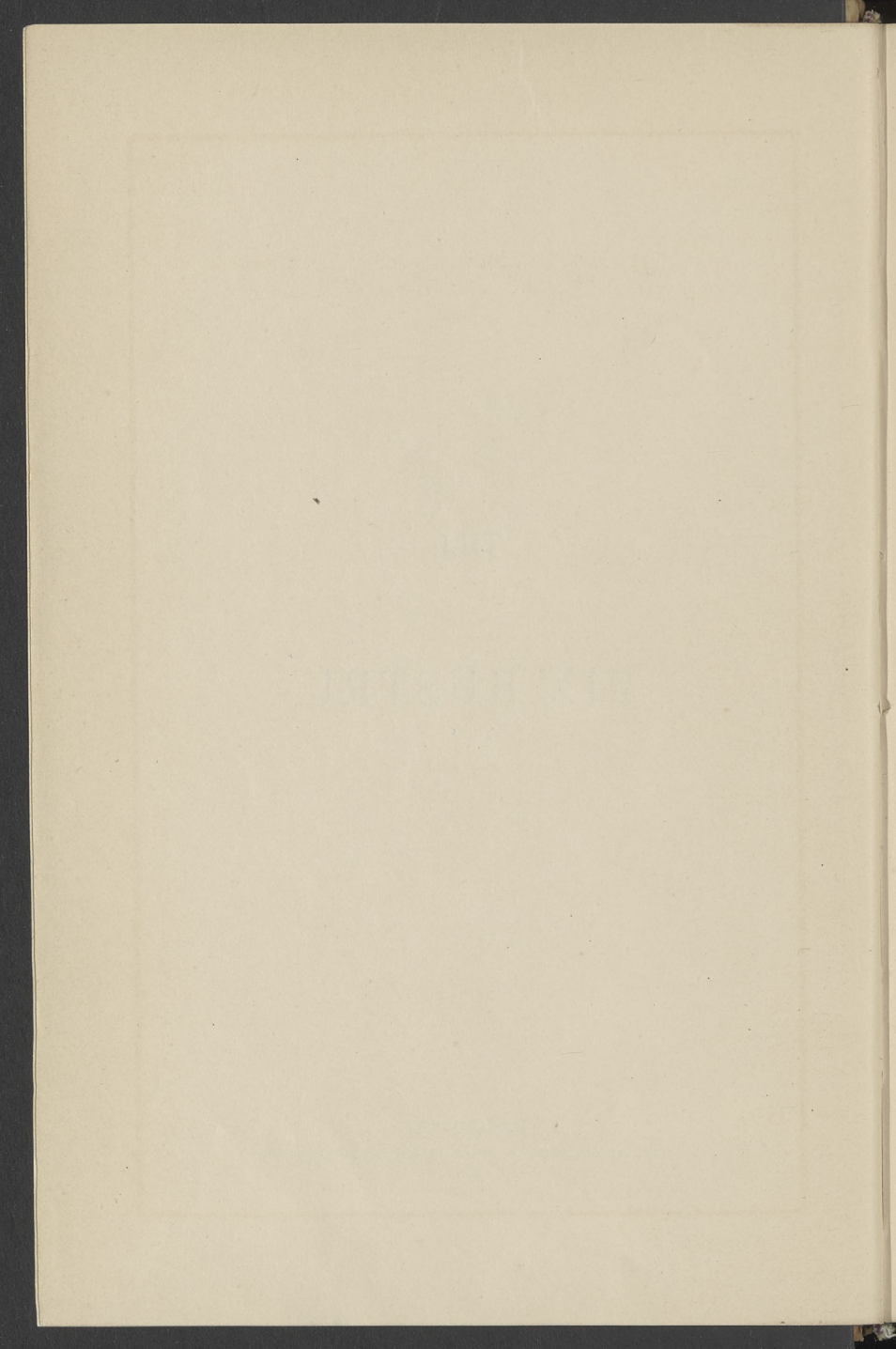

GÖTEBORG.

GÖTEBORGS HANDELSTIDNINGS AKTIEBOLAGS TRYCKERI
1891.

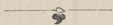
TILL

MIN HUSTRU.

INNEHÅLL.

Psyke	sid. 9.
Barndomspoesien	" 11.
Jungfru Maria i rosegård	" 18.
I natten	" 20.
På verandan vid hafvet	" 22.
Modern	" 23.
Klockringning	" 24.
Allmakt och ödmjukhet	" 30.
Arf från kaos	" 31.
Grubblaren	" 32.
Lukanus marterad	" 47.
Den nya Grottesången:	
Inledning	" 51.
Grotte får trälinnorna	" 61.
Grotte får trälbarnen	" 63.
Grotte är vorden en världsmakt	" 65.

Grotteproblemet.....	sid.	74.
Grotte på afstånd och nära håll.....	”	75.
Till Herren Sebaot.....	”	85.
Efterskrift till den nya Grottesången.....	”	92.
Ur kanslern-Mammonsprestens festpredikan	”	101.
Till ödet.....	”	108.
Harpolekaren och hans son)	”	111.
Betlehems stjärna	”	114.
Fåfång skönhetssträfvän.....	» Vapensmeden »	117.
Till Österland	”	119.
Cesarernas visdom.....	”	122.
Loreley	”	123.
Lifslust och lifsleda	”	125.
Vårdträdet	”	145.

PSYKE.

Arma Psyke, född bland skuggor här i
jordelifvets dal,
längtar du till ljus och frihet, till det
skönas ideal,
trår du till en himmelsk brudgum — stackars
barn, hvart bär din färd?
Skall din blyga längtan gäckas eller nå sin
drömda värld?

Hän du föres till en gåta, hölj'd i nattens dunkla
skrud,
hör det hviskas: *tro* och *ana*, det är sällhet,
ljufva brud!

Men, förmätna, du vill mera: du vill veta, du
vill se,
och du ser — din lycka svunnen, och du vet —
ditt hjärtas ve.

Var det brottsligt, hvad du ville? Nej, om du
med trofast mod
vågar allt för hvad du älskar, vågar öfver dödens
flod
söka hvad dig plikten bjuder, då i dagen bär
du opp
midt ur Hades' skräck och fasor underpanten
på ditt hopp.

Psyke, så är vägen banad till Olympens ljusa
höjd:
obepröfvad ingen dödlig hunnit har odödlig fröjd.
Eros' famn och nektardrycken räcks med gräns-
lös salighet
blott åt offervillig kärlek, som af inga gränser vet.

BARNDOMSPOESIEN.

Ar du från vår barndom dagen i ditt
minne,

då vi lärde litet fågellåt förstå?

Vinter var det ute; varmt och treffligt inne,
där vi vid vårt fönster hörde båda två,
hur en kråkfamilj, som satt på grannens tak,
högljudt lade råd om någon viktig sak.

Obegripet krax

tydde åt oss strax

Anna, där hon satt och skötte nål och sax.

Kråketöser små,

sade hon oss då,

tala till sin moder så:

Ack, vi frysa, mor,
värre än du tror.
Flyg med oss till ön, där sunnanvinden bor!
Där vi köpa skor,
nätta franska skor,
för att skydda våra stackars klor.

Där vi värma opp
frusen liten kropp
med att plocka korn ur nejlikblommans knopp,
runda pepparkorn,
trinda pepparkorn,
katten blåser där i silfverhorn.

Anna, kunna vi, som inga vingar ega,
äfven komma dit, till sunnanvindens ö? —
»Ja, det lyckas nog, som gamla visor säga,
om man hittat fram till svanegossens sjö;
där vid blommig strand man ser en liten båt,
prydd med gyllne rand och flagg och annan ståt.

Dragen af en svan
öfver böljans ban
mellan vattenliljor far han hela da'n
på den blåa sjön
till den gröna ön —
silfverhornets klang är gäll och skön.»

Ja, men säg oss nu, kan någon visa vägen,
om vi gå och söka svanegossens sjö? —
»Djupt i skogen vid ett vägskäl, enligt sägen,
står en visarstolpe, grå af år och tö.
Finner du ej den, så fråga fåglar små,
siskan och steglitsen, som i lunden slå,
svalesyskon fem,
om du möter dem,
eller vandringsmannen från Jerusalem
eller månens ny
eller silfversky
eller tomtefar i nästa by.

Så i vinterdyggen språksam vid vår sida
barndomsdikten satt vid björkvedsflammans sken,
och när våren kom, och vestanfläktar blida
lekte i vid fönstret knoppande syren,
kom med dem en skara sommarsagor ock,
kom och kvad i kapp med vingad sångarflock,
som till Norden snällt
återfärden ställt
och på nytt från lund och äng och åkerfält
och i skogens sal
hän ur skugga sval
lifvade med sånger berg och dal.

Hvar en väg bar hän i fjärran, förde leden
vandringsmannen bort till någon sagoängd,
enslig kvarn vid forsen, mossigt bo på heden,
sjö och strand förtalde äfventyr i mängd,
klippan, där hon öfver däliden står på stup,
milan med sin glöd i furumoens djup. —
Ack, ur trälbesty
fantasien flyr
gärna bort till sina gryningsäfventyr,

lyckas då ibland
lossa sina band,
återse sin barndoms underland.

Länge nu det är,
sen vi bodde där;
månget år har gått i möda och besvär,
som oss skåda lät,
hur med näpna fjät
nya slakten tultat in i det.

Utanför dess port
möte sen vi gjort
med en poesi, som livvets tyngd försport —
vingtrött poesi,
gör nu dagsverk i
verklighetsexakt fotografi.

Men hur än därute livvets öden hvälfva,
är därinom porten dikten glad och ung.
Drottningen därinne, det är sångens älfva,
Mythos, skaldegossen, är därinne kung.
Fursten i vårt släktes barndomsålders värld
har i barnens rike än en tron och härd.
Må de där förbli
med sitt féeri,
med sitt joller, nonsens, ljufva tokeri!
Må hon där förbli,
evigt ung och fri,
livvets morgonrodnads poesi!

Än därinne finns
slottet, som du minns,
och där leker än den vackre sagoprins;
än i måneglans,
klädd i flor och krans,
sångens älfva sväfvar där i dans.

Än som förr, när snö
yr kring land och sjö,
prata kråkor om att få på fjärran ö
skor och pepparkorn;
än från luftigt torn
katten blåser där i silfverhorn.

»Svalesyskon fem». Enligt en folksägen, omtalad redan af Agrippa af Nettesheim, Luthers samtida, uppföder svalan samtidigt fem ungar, mellan hvilka hon fördelar vård och föda så, att ingen gynnas mer än den andre. Sedan ungarna blifvit tillräckligt öfvade i vingarnas bruk, göra föräldrarna med dem en utflykt, som räcker några dagar och har till mål någon trakt, som sagan bättre än geografin kan skildra. Därefter återvända de och stanna i hemnejden till den stora höstflyttningen.

JUNGFRU MARIA I ROSENGÅRD.

aria drömmer i rosengård
på vägen till Tabor från Nasaret,
hon drömmer om stundande
modersvård
åt en leende gosse af Davids ätt.

Öfver jungfruns drömmar är himlen blå
och sjunger i linden en fågelkör,
medan höstmoln drifva i flockar grå
för klagande vindar därutanför.

Därinne är rosornas skara ung;
den vissnar ute på Jisreels slätt.
Därute är gången af tiden tung;
vid drömmerskan smyger han tyst och lätt.

Därute är trældom och våld och kif,
en döende värld, af synder frätt;
därinne drömmar om evigt lif,
om frid på jorden och menskorätt.

Maria vaknar i rosengård
— det blixtrar öfver Genesaret —
och sömmar en linda med blodröd bård
åt folkmartyren af Davids ätt.

I NATTEN.

Tyst är lunden, och sjön, som kysst
strandens somnade ros, är tyst.
Aftonskimret, som mildt besken
tempelkullen, har bleknat re'n
stilla, drömmande, stilla.

Tysta stjärnor ur hafvet gå,
stilla palmernas kronor stå,
sen därunder i myrtenskog
vinden suckade nyss och dog
stilla, drömmande, stilla.

Trött najad har på mossig bädd
sjunkit ned vid sin urnas brädd,
söfd af sorlande källans sus:
barmen häfves i månens ljus
stilla, drömmande, stilla,

medan hon ser i ljuflig dröm
stelnad, kristallren, tidens ström
och all världen från ve och harm
sognad in på Allfaders arm
stilla, drömmande, stilla.

PÅ VERANDAN VID HAFVET.

Minns du de skymnande böljornas suck,
att vid målet de hunnit
endast en jordisk kust, icke det evigas
strand?

Minns du ett vemodssken från himlens
ovanskliga stjärnor?

Ack, åt förgängelsens lott skatta de äfven till
slut.

Minns du en tystnad, då allt var som sänkt i
oändlighetsträngtan,
stränder och himmel och haf, allt som i aning
om Gud?

MODERN.

Vill du något godt, mitt barn, hon intet
godt dig nekar.

Vill du leka, lilla vän, hon gläds åt
dina lekar.

Gå till henne, lider du: hon ömmar för din
smärta.

Gå till henne, är du trött, och sof vid hennes
hjärta.

KLOCKRINGNING.

(Efter Edgar Poe.)

I.

För du, hör du klockornas gång,
silfverkläppars sång,
silfvertoners melodi
med en värld af fröjder il
Hur de skalla, skalla, skalla
ut i natten klar och kall,
medan himlens rymder alla
öfverstänker stjärnesvall;
medan fästets eldar flämta
i kristallisk glädjeprakt,

hur de klämta, klämta, klämta!
Tiden, tiden själf ger akt,
går i takt
till de svingande
klingande
ringande
klockornas, klockornas rytmiska makt.

II.

Hör du bröllopsklockornas gång,
gyllne sång,
milda toners harmoni,
sällhetssyners värld däri,
som de gladt
ringa i balsamisk natt!
Tonguld, smältande till ljufva
dikter, segnar ned emot
ängden, där en turturdufva
lyss och ser till månens klot.
Hör, hur välljudsströmmar kvälla,
välla ut ur döm-hög källa,
hur de svalla, hur de svälla,
då de tona om den sälla

sinnestjusning
själsberusning,
den som tvang
klockornas gjutna hvalf att svinga
klinga, ringa
runehvälfvande
välljudsskälfvande
samljud med kärlekens sagas klang!

III.

Hör larmklockornas hemska gång,
bronsens sång!
Hvilken fasans sång att höra,
som med skräck slår nattens öra!
Hör den ropa, hör den klaga,
skälfva fram en ordlös saga,
öfver jämrande, larmande
sänka i luftens dallrande vågor
böner till döfva rasande lågor
böner om förbarmande!
Högre och högre vill den ila
med ett yrande vildt beslut:
nu eller aldrig skall den hvila,

hvila hos blekhyllt måne ut.
O de varnande bing bang,
O de klockornas hjärteskrämmande
bröstbeklämmande
andehämmande
susande,
brusande,
öfversvämmande
flod af ängslande vefull klang!
Dock du hör och skönjer klart
i de bäfvande
glädjekväfvande
bullrande
mullrande
ljudens fart,
skönjer i klockornas vredesmod
än ett sjunkande, än ett svallande,
än ett stigande, än ett fallande
jämnhögt med farans ebb och flod,
skönjer i klockornas klämtande, klämtande,
andlöst än och än andehemtande,
flammornas skiftande ebb och flod.

IV.

Hör begrafningsklockornas gång,
järnhård sång,
tunga tankars värld är i
hotfullt dyster monodi!
Hjärtat ryser,
hjärtat fryser,
ty hvartenda dåm och döm,
som ur deras rostiga strupar
ned i den tysta natten stupar,
är ett jämmerstöm.
Men det folk, det folk, som rör sig
ensligt i tornets ringarbur
och som ära och nöje gör sig
med ett entonigt partitur,
och som skämtande
rullar, klämtande, klämtande, klämtande,
sten på hjärtan tyngda flämtande,
det har icke vår natur,
är ej menniskor eller djur,
folket, som klockornas tjänst bestyrer,
är vampyrer,

och det är dess kung, som springer
kring i dess ring och ringer, ringer,
och när den ton, som i malmen väller,
doft ur den gjutna metall'n sig gjuter,
vidgas hans muntra barm och sväller,
dansar han lustigt i takt och tjuter,
fängslande tidens, tidens gång
rytmiskt vid klockornas ängslande sång,
vid klockornas, klockornas kraftbetagande
fridförjagande
kvidande, stönande, jämrande sång.

ALLMAKT OCH ÖDMJUKHET.

ar lagom ödmjuk mot den allmakt, som
är Zeus'
olympierns, som med diademprydt
ännes nick
bevingar blixstens flykt och skakar jordens grund!
Men böj dig, menska, för en törnkrönt allmakt,
som
på blodigt kors med kärlek gäldar bödlars nit!

ARF FRÅN KAOS.

Tlög kanske genom moder Kaos' dunkla
själ,
då hon i födselvåndor låg med denna
värld,
en plötslig hägring af en värld, ur stånd att här
i himmelsk renhet få sin form och verklighet?
Har då, i häpnad öfver synens majestät,
hon genombäfvats af en trånad, som är kvar
i menskolängtan till en menskelig mönsterbild?
Har då, i aning om sitt fosters låga art,
hon i sin anings smärta gifvit oss ett arf
i känslan af en knappt försonbar uselhet?

GRUBBLAREN.

(Johan Nordenfalk tillägnad.)

an ensam är, och i hans studiekammar
på äril, gotiskt hvälfld, en brasa
flammar.

I kväll skall säkert ingen honom söka,
ty ute stormens vilda gästar spöka.

I parkens kronor klagar det och hviner,
och ingen stjärna genom mörkret skiner.
I jättelurar vreda vindar tjuta,
och regnet slår mot blyinfattad ruta.

Nyss ur sin katakomb med tankegrifter
han tog profeten Zaratustras skrifter,

och nu från brasans lek hans ögon gästa
en sida slagen upp i Zendavesta:

Och Ahuramazda, den allgode, sade till ho-
nom:

Ädle Zaratustra, som jag utvalt att förkunna
mina bud!

När den rättfärdige döde vandrar mot sitt
mål,

då möter honom i tredje natten efter hans död,
när morgonen gryr,
en ungmö, behagfull, väl vuxen, stark, strå-
lande skön.

Då frågar han: du, den vänaste jag skådat,
hvem är du?

Och hon svarar: jag är din gudsfuktan. Jag
är dina goda tankar, ord och gärningar.

Och hon tager hans hand och leder honom på
bron, som byggts af dem, tills han med
fjärde steget står öfver de eviga ljusen.

»Ett joller från vår tankes barndomstider!
Vår tanke vuxit, grånar nu och lider.
Profet, så viss om andelif i tingen,
hur lycklig du! Vår visshet är ju ingen.

Ty finns en andevärld — hur den sig skicke,
bevisa sig som verklig kan den icke.
Ter Gud sig själf i skyn med maktens troner,
skall tanken säga: hallucinationer!

Hvad Faust var säll i sina pröfningsstunder!
Ett skådadt under var för honom under.
Då ännu var ej andevärlden sluten,
och himmelsbron stod ännu glansbegjuten.

Då ännu gick man den till höga öden
med barmen badande i morgonglöden.
Nu äro vägarne till henne stängda
och hennes bågar öfver djupen sprängda.»

Så grubblarn. Ute stormens ulfvar tjuta,
och regnet piskar blyinfattad ruta.
En vindstöt väggens gyllenläder skakar,
och bonad ekdörr rörs på sina hakar.

Och dörren öppnas. In ett något träder,
en sky, ur skyn i silfverskira kläder
står för hans syn en ängel eller huldra
med blick i hans, med hand uppå hans skuldra.

»Är du ett himmelskt bud till jordens dalar?
Den andemö, hvarom profeten talar?
Med sorgset hjärta måste själf jag svara:
du är en dotter af mitt drömlif bara,

förflyttad ut i rummet ur mitt sinne,
sen känslan mejslat dig till bild därinne,
ett genljud ur min själ, med skepnad lånad
af fantasien och min andetrånad.

Hvad Faust var säll i sina pröfningsstunder!
Ett skådadtt under var för honom under.
Han skulle svarat hvad ej jag kan svara,
att, ängel! du en verklighet må vara,

och att på lifvets frågor andar veta
de svar, som vi förgäfves efterleta,
fast Indiens vise säga och begråta,
att äfven Gud är för sig själf en gåta.

Jag ville tro dig ifrån himlen stamma,
men tro och veta är ju ej detsamma,
och världsridån med makrokosmos' tecken
har kanske ingen himmel bakom vecken.» —

Han talar så, och synen är försvunnen,
och brasan kolnar och är snart förbrunnen.
I parkens kronor klagar det och hviner,
och ingen stjärna genom mörkret skiner.

(*Han fortfar:*)

På visarstolpens ene arm står skrifvet:
»Här väg med tron till sanningen och lifvet.»
Och på den andre står: »Med orsakslagen
här väg ur nattens villor fram i dagen.»

På visarstolpens ene arm står skrifvet:
»Min väg är lagd, och vägens mål är gifvet.»
Och på den andre: »Banas min behöfver;
sen få vi se hvad dagen skiner öfver.»

Här gäller välja rätt. Vi måste vandra
framåt den ena vägen eller andra.
Välan, I ombudsmän för båda, sägen
hvad råd I hafven, hvad bevis I egen.

Då Baco: »Välja min, det är att vädja
till länkarne i tingens egen kedja.
Bevis I viljen, och bevis I hafven.
Här vädjas ej till andra sidan grafven.»

Då Paulus: »Glädjen er! Bevis I hafven,
ej löften blott, om andra sidan grafven.
Till honom vädjar jag — och ej till Hades —
hvars välde dödens välde underlades;

Ty veten: Herren Krist, af döden fången,
stod upp ur dödens band och sågs af mången.
Hans kärleksvälde grundas snart på jorden.
Om ej — är min predikan fåfäng vorden.»

O Paulus! Ter sig Gud i rymdens zoner,
skall tanken säga: hallucinationer!
En sak, att bygga på, sin halt beseglar
med synglas, prisma, siffror, våg och deglar.

Och, Paulus! tviflet står i sorg vid vården,
den helga grafvens sten, i örtagården;
dock har jag lärt och vet af menskoöden,
att Kristusanden har stått upp ur döden.

Hans seger öfver döden är bevisad.
Han var i dig, då kedjetyngd och risad
du gick hans budskaps väg, till sista steget
långmodig, mild, ej tänkande på eget.

Han är i den, som villigt följer lagen:
»Gif godt för ondt!» och — är hans mantel tagen —
då söker tagarn och åt rånarnäfven
helt hjärtligt räcker fram sin lifrock äfven.

Han är i den, som, sträckt på smärtans läger,
i honom svalka för sin plåga eger
och adlas till hans afbild och förskönas
i samma mån de bittra kvalen rönas.

Han är i Damian, som på klippön föder
sin dystra hjord af spetalssjuka bröder;
i Frans de Sales, som lyssnar i naturen
och hör dess suckande och ber för djuren.

Han är i den, som ej hans namn anammar,
men i hvars hjärta sanningskärlek flammar.
Han är i den, som rätt ej honom kände,
men kämpar i hans flock för de elände.

Det bor i menskolynnets djupsta iden
ett djur af urtidsart, antropoiden,
en spindel lik i nerv- och fibernätet,
där det med ärftlig rätt har herrskarsätet.

Dess anor sträcka sig utöfver tider,
då ödledrakar stridde sina strider
med pansarklädda klor och jättetänder
kring Jurahafvens töckenhöljda stränder.

Hvem drifver detta rofdjur ur dess näste?
Ju äldre arf, dess starkare dess fäste.
Mot ödleättlingen från Jurahafven
till kamp Messias har stått upp ur grafven.

Att han ur några hjärtan herrskarsätet
från menskodjuret vann åt gudsbelätet
är undret, det ovanskliga och ena,
om hvilket tro och tanke sig förena.

Men, Paulus, ouppfyllda äro orden,
att Kristusväldet komme snart till jorden.
Igenom nitton seklers fasor töjer
sig löftet hän. Messiasriket dröjer.

Din herre triumferar ej; han lider,
han törnekrönes genom alla tider,
och mörkret vid hans död var ej för stunden:
det rufvar utbredt öfver jorderunden.

Upp öfver fariseiska hopars vimmel
sig höjer korset än mot nattlig himmel.
Bak remnad förlåt ses Gud Mammon trona
i skenet af sin blodrödgyllne krona.

På Bacos väg hvad ser du där i fjärran?
Ej härlighetens Sion, bygdt af Herran,
ej idealens Salem. Sceneriet
är alltets väfstol, världsmaskineriet.

Dess brus det är, som genom rymdens zoner
far fram i eterns böljevibrationer;
det är i draget från dess bom och trampor
de flamma och de slockna, livvets lampor.

Spänd är dess ränning genom alla tider,
den har ej slut, ej början. Väfven skrider,
allt som den växer, med de väfda tingen
ned i en afgrund, pejlad än af ingen.

Där väfvas, kretsande i rymden, stjärnor
och tankar, kretsande i menskohjärnor.
Där väfves alstringen, där väfves döden,
och tingens skepnader och folkens öden.

Vi tro oss vilja, tro oss kunna äfven,
men äro trådfigurer blott i väfven,
och tanken letar ut i varp och väfter
hvad som skall tima tusen år härefter.

Där inslås mönster, växlande och bjärta,
med nervgarn dallrande af lust och smärta,
men mönstrens ämne är för alltid gifvet:
en hejdlös, oupphörlig kamp för lifvet.

Allverkarn, du i denna väfstol skådar,
som drifver skötteln mellan orsakstrådar,
är icke Skaparkärlek, Skapartanke,
men marmorkall Meduselik Ananke *).

Lyft dina händer ej i bön till henne!
Det finns ej skymt af lif på hennes änne,
ett själfmedvetet mål styr icke armen,
och utan hjärta är jättinnebarmen.

*) Ananke: naturnödvändigheten, ödet, af hellenerna
personifieradt som kvinnligt väsen.

O ve! vår Herres Sion sjunker samman
med våra ideal, och offerflamman,
som värmdé alltét, slocknar här på härden.
En katafalk för Gudsiden är världen.

Jag står på öde skär midt uti hafvet,
hvari vårt Gudshopp sjönk och vardt begrafvet.
En blygrå himmel öfver djupen hvälfver.
Tornadon kommer. Oceanen skälfver.

Jag ser i blåhvitt sken af ljungeldslågor
oändeliga tåg af dystra vågor.
Rundt om en svartnad horisont de svalla,
och menskors anletsdrag de bära alla;

en blick, af dödsförfäran halft förseglad,
en panna, där omätlig sorg är speglad,
mot Gudberöfvad himmel vända alla,
när de i jämmer lyfta sig och falla.

Jag hör ur tumlet fjärran hän och nära
förtviflans röster genom luften skära:
O ve! o alla fasor i förening —
en värld förutan Gud och plan och mening!

Han står vid fönstret, lyss, hur stormens röster
förtona småningom, och ser i öster
en stjärna tindra mellan moln, som drivva.
Han går till arbetslampan, börjar skrifva,

Och pennan vandrar genom nattens timmar
och hvilar först, när rosig morgon glimmar
emellan parkens bladverk in i salen,
och påsken ringes in från katedralen.

När orsaksvägens pilgrim ser Ananke,
hör! dömens klockor dåna: Skapartanke!
När sorgset tvifvel frågar: är Han, är Han?
hör deras rop: Han är och Honom äran!

Millioner klot — om skolor eller häkten —
kringsväfva med millioner menskosläkten.
Från alla kanske frågar tviflet: är Han?
och svarar tron: Han är, och Honom äran!

LUKANUS*) MARTERAD.

(Han sjunger, medan bödlarne pina honom:)

Att dö för det, som ger ett värde åt
vårt lif,
det är en vacker död, en maratonisk
lek.

Att dö för Neros bödlar på en pinobänk
och få till eftermäle: »han var Neros vän»,
är mer än plågsam död — en själfförvållad skam,
som icke hugnas af att kvalen lösa upp
på samma gång som lifvets band min sångs.

För den, som hunnit fram till Hadesdjupets rand,
hur annorlunda ter sig lifvets väg än förr!

*) Romersk skald och stoisk filosof.

Jag fann det stort att våga invid Césars tron
besjunga Katos strid för fädrens republik,
hvars frihet var ett ok, på slafvens skuldra
lagdt.

Nej, det var fegt. Jag skulle lydt mitt hjärtas
bud,

jag skulle sjungt en konstlös och förtviflad dikt,
sjungt den på torg och gator till förtviflans
barn:

Upp, slafvar, mina bröder! Upp till kamp
och död

för eder frihet, arfvingar af Spartacus!

Upp, slafvar, mina bröder! Upp till kamp
och död

för edra barns och mensklighetens frihetsstat!
Hvad mer, om jag i sångarlön fått korsets död?
Att dö för det, som skänker värde åt ett lif,
det är en vacker död, en maratonisk lek.

Nu kan jag blott i takt med bödelstängers
grepp,

i takt med kvalens dofva rytmer sända ut

mitt länge bundna hat, min vrede, mitt förakt
för all den smuts, som världen kallar ren,
för all den världens storhet, som är låg,
och han skall tystna i sin första frihetsstund,
den från sin boja lösta sången, då mitt bröst,
som länge halfförkväfdt har andats lögnens luft,
sig häfver upp atletiskt bredt och sänder ut
i glödhet dallring ur sitt hjärtas strängaspel,
just som det brister, harmen mot mig själf,
som tvang min sångargenius gå med kedjad fot.

Det skymmer för min syn, knappt kan jag sjunga
mer;

men hör mig, sångare, som kommer efter mig!
Sjung ljuft för hjärtan, som behöfva hvila ut,
men gif din sång ett brännjärn äfven i dess
hand

att sveda i det uslas kött dess märke in!
Den bödelstjensten är en kärlektstjenst
mot oss, eländets barn, vi bäre slafvens ked,
senatorns toga eller Cesars diadem.

Låt histrioner jollra till sitt strängaspel
om Lesbia, Delia, Lydia, Chloris, Corydon;
men du, sjung du som folkens skald från

Nasaret,

förkunna riket, där den minste ställes främst,
låt hägra fram för trälens syn Astreas stat,
bjud honom bygga upp rättfärdighetens Rom,
på ödemurarne af skändlighetens Rom,
och tag, som folkens store skald från Nasaret,
förtröstansfullt din lön i hån och nöd och död!

Slaf är enhvar, ha Stoas vise sagt,
som ej beherrska lärt sitt öde och sig själf.
Slaf var jag; nu, ack sent, för sent, jag vet
mig fri

och andas ut min själ i detta maningsrop:
framåt, du frie skald, framåt, framåt, soldat
i mensklighetens tjänst! Igenom nöd och kval
framåt och dö med glädje på din sköld!

DEN NYA GROTTESÅNGEN.

INLEDNING.

Medan jag uppehöll mig i Hildesheim på besök hos biskop Bernward, som ännu efter 900 år lefver där i sina verk, hände det en kväll, då fullmånen lyste, att jag träffade en man, dubbelt så gammal som biskopen och ännu vandrande bland oss. Det var i den lilla smala Judenstrasse, som åt rådhusstorget till blir trängre och slutligen så trång, att månen, som stod i bakgrunden, liknade ett silfverstreck, draget mellan två åldriga hus med höga gaflar, burspråk och småtorn.

Jag såg en tämligen högvuxen skepnad i kaftanlik rock gå framför mig, greps af en aning och påskyndade mina steg, så att jag före honom hann gatans mynning, då jag vände mig om och, mycket riktigt, igenkände det egendomliga ansiktet. Skepnaden var Ahasverus. Ansiktet var icke mer förvittradt än när vi träffades förra gången, då han, efter ett besök ombord å »Den flygande holländaren», var på väg till Prometheus uppe i de armeniska bergen, och han såg just icke gladare ut än då. Vi helsade som gamla bekanta, och då jag föreslog ett samtal på bänken vid Rolandsbrunnen, hade han ingenting däremot.

— Hvad har du att säga eller hvad vill du, att jag skall säga? sporde han.

— Hvad jag vill, att du skall säga? Omöjligt, att du kunde utsäga allt hvad jag af dig ville höra: de rön du gjort under en snart tvåtusenårig vandring öfver vår jord. Kan man vara så nära källan för ett vetande utan like, utan att vilja hämta ur henne? Hvad betyda alla historiska arkiver och biblioteker mot dig?

— Du är allt fortfarande vetgirig om det förflutna?

— Naturligtvis.

Ahasverus skakade på hufvudet och såg med en underlig blick uppåt månen.

— Jag är lika värdelös som de historiska arkiverna. Det förflutna är värdelöst; det kommande äfven. Menniskosläktet skall dö ut, vår planet förstöras, vår sol slockna. Hvar är då det vetande vi samlat? Hvar frukterna af vårt jäktande och äflande? Tro likväl icke, att jag är likgiltig för hvad som skett och sker! Tidens förskräcklighet, som jag mer än någon pröfvat, skulle vara mig förskräckligare, om jag icke sysslade med något, än med det förflutna, än med framtiden. Hvad framtiden vidkommer, efterspanar jag tecknen till vårt släktes undergång. Ett verkligen intressant studium.

— Gif mig då dessa tecken!

— Hör ett bland många! Om du kan tro mig eller ej; men jag har gjort den iakttagelse, att människorna, i trots af alla vetenskapliga

sträfvandens tillväxt, varda allt mindre vetgiriga. Ungdomens vetgirighet slocknar nu tidigare än fordom. Hvad angår bemödandet att tränga tillbaka i det förflutna, begränsar det sig alltmär till den officiella och honorerade forskningen, som bedrifves af embetsplikt. Du vet otvifvelaktigt hvad vetgirigheten om det förflutna är, sedd i stort. Den är för mennisko-släktet detsamma som viljan och förmågan att minnas, att erinra sig är för menniskan. När hos henne denna vilja — ytterst beror all förmåga af drift och vilja — när den slappas, är det ett tecken, att ålderdomen är inne och döden nära. För gångna släkten voro förfäderna heliga, och arfsägnerna om deras gärningar den dyrbaraste af alla skatter. I våra dagar skulle man vara en industriidkare af sällspord art, om man icke brände deras ben till, låt mig säga, blanksmörja, och samtliga intygen om deras gärningar till aska, om man vore i tillfälle därtill och därmed förtjente litet guld. Hvad angår framtiden, så huru många äro de, som bry sig om den? Det är sannt, att sam-

hällena, för att icke redan i nästa släktled gå under, sörja, om än med knot och knussel, för barnens uppfostran. Men är det med den omtanke för rasens bestånd och blomstring genom århundraden, som utmärkte de gamla folken? Nej. Och de, som vuxit upp i deras skolor, hvad mena de allra fleste bland dem härom? Har du icke sett de unges förvåning, om en gubbe sätter ett träd, hvars frukter han har ingen utsikt att själf få njuta? Nej, min vän, mer och mer lösa sig länkarne mellan det förflutna, närvarande och kommande. Mer och mer lefver man ögonblickets lif. Men tror du, att en kedja, hvars länkar lossna från hvarandra, skall länge hålla? Menniskosläktet närmar sig sin undergång. Det är min tröst. Den ohyggliga Grottekvarnen skall upphöra att mala. Den och jag få hvila.

Jag fäste mig, vid ordet »Grottekvarnen», som kom oväntadt på den gamle israelitens läppar.

En sägen förtäljer, att jättemörna Fenja och Menja hade roat sig med att från under-

jorden kasta upp två klipphällar på Midgards yta. Någon gjorde af dessa hällar kvarnstenar och skänkte dem till konung Frode Fridleifsson. Ödet ville, att samma jättemör tillfångatogs under ett krig i Svitiod och såldes som trälinnor till Frode, som lät dem draga kvarnen, kallad Grotte. De malde guld och trygghet åt konungen och fred åt hans folk och välvilja mellan menniskor. Men då Frode, förhärdad af guldlystnad, vägrade dem nödig hvila, malde de eld och död öfver honom och läto kvarnen gå med sådan fart, att stenarne sprucko och resvirket störtade ihop.

Jag fann, att denna sägen var välbekant för Ahasverus. Han kände tillochmed en vida äldre upplaga af den, som han hört, när han i första århundradet efter Kristus gjorde sin första vandring genom Svitiod. Kvarnen Grotte, sade han, var, enligt hvad då troddes, ofantlig. Hon var stor som världen. Hennes mittelstolpe var världsaxeln, kring hvilken himmelen, likasom hennes löparesten, svängde. Hon malde guldålderns glädje och lycka åt menniskornas

första ätteled. Dina fäder ha, likasom mina, föreställt sig ett paradiset för mensklighetens barndom, anmärkte vandringsmannen. De ha som mina föreställt sig, att paradiset stängdes genom synden, själfviskheten, som fått sin allmängällande symbol i guldtörsten. Jag vet icke, om paradismyten har en verklighet bakom sig. Så mycket må jag dock säga, att det är ett psykologiskt misstag, om man mot denna myt åberopar vittnesbörden, att vi ursprungligen icke kände metallernas bruk och måste bo i jordhålor eller klippgrottor, omgifna af en fornvärlds vilddjursskaror. Liksom om man icke under villkor, som förekomma nutidens menniskor hårda, kunnat lefva lycklig, ja ända in i lifsroten lycklig! Man glömmar, att människosläkets barndomsfantasi kunnat gifva glans och skönhet åt allt, äfven åt mödorna, farorna och döden! Man glömmar, att tillgifvenheten och kärleken kunde lyckliggöra då såväl som nu och mer. Jag vet någonting därom. Aflägsna folkstammar, ansedda som de uslaste, de lägst stående, de olyckligaste af alla, har jag under

mina vandringar sett och noga iakttagit, långt innan européer hörde dem omtalas. Tror du, att de alla voro olyckliga i sin brist på materiel kultur, och att de alla voro föraktliga? Tror du, att Afrikas buskmän voro olycklige, innan de fingo de hvite till herrar? De kunde icke föreställa sig en bättre värld än den, hvori de voro försatte: de jagade tillsammans, delade jaktbytet, öfvergåfvo aldrig sina sjuka och sårade, ljögo icke, bedrogo icke, voro barnkäre och visade sina gamle vördnad. Fråga Johan van der Welt, Burchell, Moffat, mina efterföljare bland dem, om jag öfverdrifver, då jag säger, att de voro lycklige. Och hvar finner du lefnadsglädjen, om icke i sammanlefnad och samarbete med vänliga och trofasta medmenniskor, om icke i kärleken och vänskapen och i den barnsligt friska och glada inbillningskraften, som gör faran till ett äfventyr, mödan till en lek, döden till en port, som öppnar sig till leende ängder? O den alptunga dumhet, som tror sig vinna lyckan annanstädes! Hvart jag går, betäcka själfmördare, som lidit af denna

dumhet, i allt flere hekatomber min väg. Hvert jag går, finner jag lifsleda, ofta parad med lågt sinnelag, bland dem, som tillvunnit sig guld, och missnöje, förtviflan, onämbart elände bland dem, som icke förvärfvat det. Nej du, så visst som det finnes en sanning och så visst som de djupaste sanningarna aldrig kunnat uttryckas bättre än i symbolisk form, så visst är, att sägnen om Grottekvarnen är sann, att hon ännu går, att hon varder med hvert år tyngre, kräver större arbetskrafter, kräver i mån af dem en vildare fart kring sin axel och att hon, hvar skulden än ligger, maler ve och förbannelser i ökad mängd öfver vår jord. Männe endast öfver denna eländiga planet? Jag fruktar, att hon maler äfven däruppe — Ahasverus pekade mot stjärnorna — att hela universum är en Grottekvarn. Mätte då demonerna komma snart, som gripa hennes vridstång och svänga henne så, att hon maler sig själf i stycken!

Ahasverus steg upp. Han ville gå, men hejdade sig och räckte mig en pergamentrulle. Se där, sade han, jag antecknar då och då

mina tankar och intryck. Nyss satt jag därinne i Judenstrasse hos en israelitisk gubbe, en af mina afkomlingar i rätt nedstigande led, för öfrigt en barnafrom själ och ohjälplig optimist, som hoppas allt godt för alla människor af Herren Sebaot. Där skref jag detta.

Ahasverus gick.

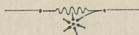

I.

GROTTE FÅR TRÄLINNORNA.

På sin tron kung Frode sitter
i demantprydd purpurrock,
ser med välbehag, hur glitter-
strödda dansarinnan spritter
som i rytmiskt rus vid citter-
knäppars klang och flöjters lock.
Kanslern-Mammonspresten kommer,
gör en sirlig bock,
säger: större arbetskraft
kräfver Grotte än han haft,
vida större
än den förre,
den han hittills haft.
Dina trälars kraft förslår ej,
fastän hundratusen män,
och den helga kvarnen går ej,
om ej flere draga den.

Större, större arbetsflock
kräfves för de ständigt tyngre,
ständigt tyngre kvarnstensblock.
Gif mig ock trälinnorna,
som de äldre så de yngre!
Kungen sade: o de yngre,
o de vackra kvinnorna!
Käre prest och kansler, måtte
du förskona dem från Grotte!
Skona dem, min käre prest! —
Nej, de yngre draga bäst. —
Nå, så tag trälinnorna!
O, hvad offer gör ej jag för
Grotte! Tag trälinnorna,
märk likväl: med undantag för
glädjelifsprestinnorna,
dansarinnorna!

II.

GROTTE FÅR TRÄLBARNEN.

På sin tron kung Frode sitter
och betraktar, nästan vek,
kungabarnens muntra lek.
Hör, den låter fågelkvitter,
fågelgnabb och fågellock!
Kanslern-Mammonspresten kommer,
gör en sirlig bock,
säger: större arbetskraft
kräver Grotte än han haft.
Lyckligt, att trälinnors kved
ger oss barn i djupa led.
Många arbetsbäckar små
varda till en mäktig å.
Grottekvarnen,
ständigt tyngre,
har behof af trälbarnen,
äfven tioårs och yngre.

Kungen svarar: trälabarnen,
tarfva icke äfven de
leka någon gång och le,
medan de
växa upp att drifva kvarnen? —
Herre konung, gif mig barnen!
Minns att utan tukt och vård
växer detta lata yngel;
nyss ju stal en sådan slyngel
äpplen i din örtagård.
Större, större arbetsflock
fordras för de ständigt tyngre,
ständigt tyngre kvarnstensblock.
Gif mig trälabarnen ock,
äfven tioårs och yngre! —
Nå, så tag dem! Kungen sitter
kvar och känner hugen vek
vid de egna barnens kvitter,
fågellock och fågellek.

III.

GROTTE ÄR VORDEN EN VÄRLDSMAKT.

På sin tron kung Frode sitter.
Flöjt och puka och cymbal
ljuda i hans pelarsal,
där i nåd han skåda gitter
gossefägring, frisk och huld,
köpt med Grottekvarnens guld,
hålla bal.

Unge svear, sakser, briter,
äfven en och annan grek,
apollinisk än och vek,
dansa där i vapenglitter,
leka där sin sista lek,
svinga rundt och storma an
mot hvarann,
lans mot svärd och svärd mot lans,
i förtviflad vapendans,

af förtviflan oförsagda,
tills de siste ligga lik,
vackra blodbesköljda lik,
på det guld- och jaspislagda
golfvets glada mosaik.

Kanslern-Mammonspresten kommer,
gör en sirlig bock,
tar ur fickan i sin rock
fram ett papper. — Här, du gode
konung Frode,
här i rund
summa har du räkning öfver
hvad din Grotte nu behöfver
under år och dag och stund.
Årets offer af personer
är ej mer än tre millioner,
icke en i hvar sekund —
offer ej fördömliga,
då i länder, som du vunnit,
arbetskrafter ju vi funnit
nästan outtömliga,

och dessutom trälajakt
hålles nu i hvarje trakt
öfver hela vida världen
genom Grotteguldets makt.
Folk mot folk ha lyftat svärden,
och hur fejders öde gångar,
göras fångar, säljas fångar,
säljas kvinnor, män och barn
till din helga Grottekvarn.
Icke brista
vederlag för hvad vi mista,
trälamassor hvarje dag
drifvas hit i vederlag.

När vår kvarn är viss om maten,
trygg är staten,
trygg, orubbelig din tron,
trygg och strålande i ära
är nu ock vår rena lära,
Plutus-Mammons religion.
Grotte går sin jämna ban
med ett guldregn hela dan.

Kung, nu kan du verkliggöra
det du tänkt och det vi böra:
din beundransvärda plan
och på trygga
grundmurjättstenar bygga
det ofantligt stora templet
åt vår gud och talisman.
Värdig form åt hvad du ämnat
har vår arkitekt från Rom
här i denna ritning lemnat
till gud Mammons helgedom.
Jord och himmel skola undra,
när de se en byggnad, hundra —
hundrafaldt så bred och vid
som kung Cheops' pyramid;
tjugu gånger högre opp
når dess topp,
där gud Mammon å ett torn
håller ymnighetens horn
och på dig å kungastolen
öser, glimmande i solen,
en kaskad af gyllne korn.
Och där nedom — hvilken syn!

tjugu rader
svindelhöga kolonnader,
likt en trappa ned ur skyn!
Hvarje sådan kolonnad
svarar till ett stånd, en grad
i din stat och bär upp stoder
svarande till stånd och grad:
öfverst, högt i eterns bad,
jättestoder af vår moder
kyrkans söner, prest vid prest,
lutande på herdestafvar;
å kolonnerna därefter
dina riddare med glafvar
öfver stegrad häst.
Låt så ögat glida ned
utför sjutton pelarled
till den lägsta kolonnaden!
Hvar kolonn är här en slaf,
träl vid träl är hela raden,
som bär upp dess arkitrav.
Nog man ser, att bördan känns:
sena sträcks och muskel spänns,
ryggen böjs och söker vägg,

stela, ådersvållda händer,
kramplikt sammanbitna tänder
inom tofvigst skägg,
svullna fötter, krökta tår,
vaden stram,
dyster uppsyn i en ram
svettigt hår.
Och se blicken! Se, däri
ur det trötta, slöa, skumma
gnistra mot oss trälens stumma
hat och lama raseri!
Denna templets bottenvåning
bygges upp, som du befallt,
af basalt;
men till seklernas förvåning
bygges allt,
allt det öfriga af guld,
som ett tecken af vår skuld
till den gud, som är oss huld:
nitton våningar af guld,
murar, kolonnader, stoder,
torn och tak i ljusets floder
stå i eld af Grottes guld.

Frode sade: det är godt.
Nog blir templet guden värdigt.
Men när blir det färdigt?
Jag har brådt.

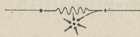
Går din Grotte som han gått
med en arbetskraft som senast,
räkna vi, att templet står
färdigt inom tjugu år,
konung, tjugu år allenast,
men då må vi börja genast. —

Tjugu? Jag som tänkte fem! —

Konung, skall du minska dem
ända ned till fem?
Nådige gud Mammon, måtte
då ett medel ges oss snart,
ett, som verkar underbart
och ger Grotte
fyradubbel fart!
Mäktige gud Mammon, du,

du hyars vishet saknar gräns,
inspirera medlet nu!
O jag har det,
och jag tar det,
ger det namnet konkurrens.
Medlet eggar, hetsar, sporrar,
sticker, stinger, gnager, borrar,
nerv, som slaknat, öfverspänns,
och det sveder och det bränns!
Fogdar har du tjugufyra,
de som Grottes gång bestyra.
Låt dem för sitt fögderi
redogöra hvarje månad,
och du själf skall bli förvånad
öfver trollerit däri.
Den som då af Grottes mäld
öfverbringar allra mest
blir vid nästa Mammonsfest
på din högra sida ställd
och i riddarekapitel
prydd med fursterang och titel,
ärad som ett samhällsstöd
och får bo,

Frode, på ett slott i ro
till sin död.
Men den arma fogdesjäl,
som fått minst af Grottes mæld,
han är fälld,
han blir träl,
bindes vid en Grottestång
och får draga dagen lång,
gisslad öfver rygg och häl,
tills han dignande ihjäl-
trampas under hälarne
af de andre trälarne.
Konung, det är konkurrens;
hur den eggas, hetsas, sporrar,
sticker, stinger, gnager, borrar,
hur den sveder och den bränns!
så kan Grottekvarnen snart
gå med rent helvetisk fart.

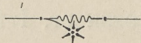
IV.

GROTTEPROBLEMET.

Gör med minsta kraftförslösning
guld af muskelenergi!
Det var frågan. Här dess lösning
i praktik och teori.
Grottes hållande i gång
dagen lång och natten lång
kräfter, i ett öfverslag,
tio tusen lif per dag.
Hvar sekund dess draghjul dansar
skänker guld åt Frodes tron
och ger tempelguld och plansar
åt hans dyra religion.
Slika massors närande
vore för besvärande,
tid- och guldförtärande.
Utan vederlag förbrukad
arbetskraft är billigast.

För enhvar af kvarnen slukad
fös en annan fram i hast!
Hvarför ock en lag förkunnar
statsaritmetikens dom:
ej ett bröd åt deras munnar,
ej en dryck åt deras gom!

Drefs du inom Grottes stätta,
vräks du ut som lik.
Grymhet är det ej i detta;
blott aritmetik.

V.

GROTTE PÅ AFSTÅND OCH NÄRA HÅLL.

Stackars lilla trälabarn,
som med far och mor och andra
har från härjadt hem att vandra
vägen till kung Frodes kvarn —

målet, med förfäran anadt,
målet för de tunga fjät,
ser du det, ser du det?
Ser du där vid himlens bryn
något, likt ett kägeldanadt
moln, som stiger upp mot skyn?
Ser du det,
målet för de tunga fjät,
hvad med skräck, åt alla håll,
far och mor ha efterspanat?
Det är Frodes Grottetroll,
det är Frodes Mammonskvarn,
som skall krossa er, I flarn;
spindeln, som ur edra safter
snart skall suga nya krafter
till att spinna,
till att tvinna
åt kung Frode gyllne garn,
åt den store menskojägarn
gyllne garn till jägarnät.
Ser du det, ser du det, /
ser du altaret, mitt barn,
där ditt blod, det lätta, unga,

varma, rena, offras skall
åt den kalla syndatunga
världsförhärjande metall?

Hvad som, skådadadt fjärmare,
tedde sig som kägelskyn
formar sig för häpen syn,
när du drifvits närmare,
till ett fjällhögt Geyserfall,
ett kupolgestaltadt svall.
Det är Grottemäldens doft.
Våg på våg af gyllne stoft
ses i aftonsolens glöd
glänsa eld- och purpurröd.
Guldvågen kommer i strålar, som höja sig,
spruta mot zenit och dröja och böja sig,
sluta sig samman i dallrande fall
till ett hvalfgestaltadt svall.
Guldregnskur på guldregnskur
bygger skimmermur,
gjuter glimmerskal
runt en kärna af skräck och kval,

höljer och döljer hvad trollet gör
därinnanför.
Men du hör...

Det ljud på milslångt afstånd redan
som ufvars hu i furusus,
som lommars skri i vågors brus,
och ljudet stiger och sväller, medan
du drifves fram mot kupolens ljus;
det störtar upp i cykloniskt gny
ur guldregnhvalfvet mot himlens sky,
det vräker ut
i forsar af kvidan och stön och tjut,
af jämmer och hånskri, en ryslig sång
till rytmen och takten i Grottes gång,
till rytmen i kvarnens skakande,
i axelstolpens brakande,
i bommars och stängers knakande,
i löparstenens
och liggarstenens
gnisslande
och hvisslande,

och klagan och hån
och hvin och dån
bli en enda röst
som ur helvetets bröst.

-+-

Hvilket vimmel öfver ängden!
Grottekärnans glitterskal
öppnar sig för nyanlända
trälaskaror utan ända,
hundratal och hundratal.
Flock på flock
drifves fram till Grottes block.
Det är ordning i det hela,
ingen villervalla spord,
fogdetjenare fördela
rätterna för Grottes bord.
Främst i hvarje flock gå barnen,
förda af en offerprest,
till sin vridstång in i kvarnen,
kvinnor sen och män därefter.

Ja, hvad vimmel öfver ängden!
Öfver mängden
blinka lansar,
skina pansar,
det är Frodes män till häst.
Krigarglafvar,
fogdestafvar
reda allt. Framåt, I slafvar!
Fram, I slafvar,
fram vid slag och hugg och spark
in bland Grottehjulets nafvar
på dess blod- och gallbesköljda,
dess af trampade kroppar höljda
mark.
Fram, fram,
offerlamm!

—♦—

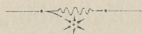
Grotte mal med kraft och hast,
dagar, nätter, utan rast;
löparstenens klippa svänger,
bjälkar, bommar, hjul och stänger

kretsa kring sin axelmast,
ila, så att ögat hissnar
inför denna vilda färd.
Närmast midtelstolpen vissnar
barnaskarans blomstervärld.
Märks den lilla kroppen slapp,
lifvas han med gisselrapp.
Grotte har ej råd att mista
ens den sista
gnista
af dess späda lefnadskraft;
därför hugg med snärt och skaft!
Tårar strömma, kinder blekna,
läppar darra, senor vekna.
Kvid, du trälabarn, och gråt,
om det lindrar, men framåt!
Gråten sinar i den djupa
hemska ångesten att stupa
under deras fötter, som
komma närmast där bakom.
Själff du nödgas trampa mången,
som för dina fötter kom,
där du skjuter för dig stången.

O vid detta dofva tramp,
som du ständigt hör bakom,
griper liten hand i kramp
om den stygga, stygga stången.
Själftva krampen är för svag,
och du famlar, släpper tag,
tumlar ned på trötta knän,
stupar så i döden hän,
trampad till en blodig deg
under tusen andras
kvalförtyngda steg.
Röda droppar ymnigt pärla
från de gaddbeslagna remmar,
hvarmed fogdedrängens färla
flänger mäns och kvinnors lemmar.
Värst af hugg och slag det regnar,
där man vacklar, där man segnar.
Och likväl
är ej sådan bödelssjäl
grymmare än mången annan.
Ångestsvett på fogdepannan!
Fogden ock är Grottes träl.
Minns: för honom valet gäller:

statens högsta ära eller
nödgas draga dagen lång,
likt hans offer, Grottes stång,
tills han dignar och ihjäl
trampas under hälarne
af de andre trälarne.
Därför, ila, ila, ila!
Blott en enda timmes hvila
kräfver trollet hvarje år:
när den stora Mammonsfesten
förestår,
när för guldets store gud
och för Frode, hedersgästen,
Grotte kläds i högtidsskrud,
axelns topp med flaggor siras,
rosor strös på blodig sand,
och kring stång och bjälke viras
gyllne kedja och girland,
trälen kläds till Harlekin,
trälamön till Kolumbin,
dräkt i grönt och karmosin
höljer deras sår och trasor,
och i drag, som spegla fasor,

trollas fram ett lustigt grin
medels pensel och karmin —
medels streck som göra, att
munnen syns förlängd till skratt.
Då hur ståtlig Grotte dansar,
prydd med fanor, bjäfs och kransar!
Ser du offrens glada min?
Då hur muntert Grotte maler,
liksom eldad af musik!
Tusen pukor och cymbaler
öfverljuda kvalens skrik.
Vrål af röster, som förbanna,
dränks i stolta toners gång,
i fanfarers hosianna,
dränks i tusenstämmigt ode
till gud Mammon och kung Frode,
helga körers jubelsång.

VI.

TILL HERREN SEBAOT.

TRÄL I GROTTTEKVARNEN.

(Med anledning af Mammonsfesten är han, likasom de andre trälarne, klädd till harlekin och målad i ansiktet, så att han tyckes skratta.)

Herre Sebaot, jag ropar till Dig:
hämnd öfver de eländas bödlar!
hämnd öfver de väldige!

Herre Sebaot, är Du?
Är Du icke, åkallar jag dig fåfängt,
men åkallar Dig,
åkallar Dig af förtviflan.
Jag vill icke, kan icke undvara Dig.

Du skådar i min själ,
och Du, den sannfärdige, vittnar:

»Hvad som pinar detta mitt arma barn,
ej är det hans gisslade sår eller hans glödheta
törst

eller döden, som han hör bakom sig.
Icke är det hans lekamens plågor,
icke är det de, som ropa ur hans flämtande
bröst.

Jag ser, att han vill prisa mitt namn
under hårdare kval än dessa.
Och bättre aktar han sig icke
än dem han förbannar.»

Ja, Herre, jag prisar ditt heliga namn,
och bättre aktar jag mig icke
än dem jag förbannar.

Men jag förbannar dem.

Hvad är det, som pinar mig
och nödgar mig till vilda händerop?

Tysta dem, Herre!

Låt mig dö lik din son,
som bad för sina bödlar!

Nej, jag kan det icke.
Hämd, hämd!

Är det då en gnista
af din egen rättfärdighet,
tänd i din afbilds hjärta,
som bränner mina lungor,
att de framskälfa dessa rop?
Är det Du, som ropar ur mitt bröst?
Du har lofvat komma till dom.
Du har lofvat komma,
emedan trälarnes lön ropar,
emedan ditt folk förtrampas
och den fattige krossas.
Det är Du, som varnat:
»Gråten, I väldige,
och jämren eder
inför det öde, som eder väntar!»
Men de tro, att Du sofver.
Eonerna gå, och Du kommer ej.
Dina straffänglar dröja.
Herre Sebaot,
jag får ju tro på rättfärdigheten?

Det är ju Du,
som med rättfärdigheten förtär mitt hjärta,
Du, som ropar ur mig,
Du, som i mig förgrymmar Dig i din vrede?

Herren Sebaot förgrymmar sig i sin vrede.
Det är Hans rättfärdighet, som bränner ditt
hjärta.

Det är Han, som ropar ur ditt bröst.
Då han höjer sin staf och sin gissel,

Ve då jorden och hafven!

Är det hans straffänglar jag hör?
Men hvi dröjen I?
Skolen I ej trampa Guds vinpressar?

Vi skola trampa Guds vinpressar.
Bärrarne af vilddjursmärket

skola vi slå med bölder,
och de skola tugga sina tungor af smärta.

Men hvi dröjen I?

Vi fördröja oss icke.
Vi hafva snöret i hand
och murarelodet
och mäta längden, höjden och djupet
af de förbannelsefyllda världsklotens rymd,
rymden, hvori de hvälfva
skarn och synder.

I skolen ödelägga den.

Vi skola lägga den samman som ett bref,
och som fikonträdets löf
skola dess stjärnor falna.
Vi binda af millioner eldris
kvasten, som skall bortsopa dem.

När kommen I?

Jag längtar.

När kommen I?

Se tecknen!

Hör dem!

Belsasars facklor blända de väldige,
de döfvas af vällustfestens sorl.

De se dem icke, höra dem icke.

Men du, hvars hörsel skärpes af kvalen,
hvars syn af rättfärdighetsträngtan,
du ser skenet af hämnarnes pansar,
du hör deras hästars hofslag i fjärran.

Jag ser skenet af svafvelgula pansar,
jag hör hästars hofslag som tordön i fjärran.

Jag hör bruset af ett stigande haf.

I kommen.

Jag varder hämnad och ropar:
förbarmande öfver mina bödlar!
förbarmande öfver mig!

Herre Sebaot!
frälsa, då Du straffar!

Herren Sebaot frälsar, då Han straffar.
Det är i kärlek Han vredgas,
det är i kärlek...

Välsignadt Hans namn!

*(Trälen dignar under gisselhuggen, släpper vridstången,
faller framstupa och trampas till döds.)*

EFTERSKRIFT TILL "DEN NYE GROTTE- SÅNGEN".

ergamentrullen Ahasverus lemnat mig var skrifven äfven på den andra sidan, men så otydligt och med en sådan blandning af olika tiders och folkslags bokstäfver, att jag icke kunde få någon mening därur. Dels i hopp att finna en tolk, dels af nyfikenhet att få se en afkomling i rätt nedstigande led af »den vandrande juden» gick jag följande dag till det lilla bokantikariatet i Judenstrasse. Där satt vid sin pulpet en hvithårig gubbe med stor kroknäsa och hjärtevarma ögon. Jag återvände ofta dit och träffade där nästan alltid en ung man, en redan fräjdad odlare af de semitiska

litteraturerna, städse kringgårdad med de rika skatter gubben samlat af sällsynta hebreiska, syriska och arabiska skrifter. Då jag visade antikvariern min pergamentrulle, såg han högligen förvånad ut. Icke en gång på hundra år uppenbarar sig Ahasverus för andra dödliga af det vanliga slaget än för någon af sina afkomlingar. Antikvariern tydde skriften på följande sätt:

»Mitt hjärta borde vara härdadt mot åsynen af eländet. Jag har ju haft det dagligen för mina ögon under en tvåtusenårig vandring. Någon gång ingifver det mig en känsla, liknande skadeglädjen eller snarare triumfen öfver att ha fått rätt mot den nasarenska optimisten, som följer mina steg. Men djupare än denna känsla rör sig med långsamt växande makt en annan: o att han hade fått rätt! Det finns de, som mena, att han så småningom får det, att, med andra ord, de krafter, som bekämpa eländet, vinna område från det. Så kunna kortlivade varelser döma, som knappt känna sin egen tid och om det förflutna veta ingenting mer än hvad de läst i böcker.

Kunde jag med några få uttryck känneteckna det nu händöende nittonde århundradets elände i jämförelse med föregående seklers, skulle det vara: det genom industrialismen på sitt sätt organiserade och systematiserade eländet i motsats till det oorganiserade; det med teorier rättfärdigade eländet i motsats till det teorilösa; det från religionen hopplöst bortseende eländet i stället för det af kyrkan medlidsamt omvårdade, smekta, genom oförständig allmosegifning ökade, men äfven lindrade, hugsvalade, ja adlade. Och slutligen: det jäsande, en fullständig samhällsomstörtning planläggande eländet i jämförelse med forna tiders stundom uppbrusande, men till regeln tåliga och apatiska.

De föregående århundradena hade många små handkvarnar åt eländet. Det nittonde har sett uppföras åt detsamma en enda ofantlig, som snart omfattar hela vår planetmenschlighet. Mytens Grottekvarn är flyttad in i verkligheten.

Det är icke endast kroppsarbetarnes lif hon kräver. Hon glupar lika girigt öfver alla.

Arbetsköpare och arbetssäljare drifvas om hvarandra in i hennes svänghjul och stupa där och ihjältrampas. De menniskor äro få, som kunna anse sig någorlunda tryggade mot det hungerande odjuret. Ångesten har fått insteg i nästan alla sinnen. Sången, den naiva och äkta, som ingifves af den lugna glädjen eller af hennes lika sköna fränka, den lugna sorgen, höres allt mindre från lundar, skördefält, kojor och slott. Ångesten förjagar honom. Ångesten börjar gripa äfven barnen.

En predikandes röst skär igenom den töckenfyllda rymden. Hvad har han att förkunna? Ett budskap till de betungade eller hvad? Något, som kan lätta bördan af den fasa, som trycker oräkneliga bröst?

— — — — —
— — — — —

»Edra lidanden skulle lättare bäras, ja kanske välsignas af de idealt anlagde bland eder, om de hade något stort ändamål. Men ett sådant förutsätter en världsplan, och en världs-

plan förutsätter ett världsförnuft, förutsätter Gud. Men Gud är icke. Således ej heller en världsplan. Således ej heller ett ändamål med edra lidanden.»

Så ljuder denne predikares röst.

Han, predikaren, har i naturmekanismen efterletat Gud, men ej funnit honom. Han kunde så gärna efterletat honom i ett kvarnverk eller ett lokomotiv. Predikaren hänvisar till naturvetenskapen, att denna tillintetgjort utsikten till en sådan upptäckt. Han kunde lika gärna ha hänvisat till väderkvarnens teori eller ångmaskinläran för samma ändamål. För fantasien är skillnaden visserligen stor mellan naturmekanismen och ångmaskinen, och enfalden kan därför anse sannolikare, att man skall upptäcka Gud personligen i den förra än Robert Watt personligen i den senare. Men för den, som känner naturvetenskapens metod, som är tillämplig allena på världens mekaniska aspekt, är det icke underligare, att Gud ej påträffas där än att urmakaren ej påträffas inne i sitt fickur. Naturvetenskapens

själfva metod är sådan, att den icke kan sätta häfstänger eller bräckjärn mot något ideelt. Hvad den förstör är den mytiska uppfattningen af det kausala i naturen, hvilket icke är det samma som det kausala i världen. Ty denna har äfven en annan aspekt än den mekaniska: den psykiska och teleologiska. Och inom dessa båda façader, hvad bor där?

Emellertid är den fromma enfalden benägen för misstanken, att djäfvulen dväljes och verkar i naturvetenskapen, likasom den ofromma enfalden är, med predikaren, färdig att åberopa naturvetenskapen för den teoretiska materialismens dogmatik.

Nej, I fromme, söken djäfvulen icke i de exakta vetenskaperna! I hafven honom alldeles inpå er i den praktiska materialismen, hvars mest gigantiska uppenbarelse är anden i det nittonde århundradets industrialism, i dess ofantliga Grottekvärn. Där är djäfvulen mjölnaren, om djäfvulen är den hänsynslösa egoismen. Där är han.

Han arbetar där och tiger. Men grund-

satserna, enligt hvilka han verkar, förkunnas af hans kära syster vulgärfilosofien, hvars ombud den nämde predikaren är. Naturens lagar, säger denne, är människans sedekodex. Hvad i öfrigt kallas moral är konventionelt. Naturen vill, såsom den allmänna striden om tillvaron ådagalägger, att den svage skall gå under. Utvecklingens hela hemlighet ligger i den starkes seger och den svages undergång. Barmhärtigheten är fördenskull en hämmsko på utvecklingen, ett brott mot moralen. Samhällets väldige handla som sig bör, om de suga till sig de fattiges sista must och mynta till guld hvad de värnlöse ha af muskelkraft.

Tack, kära syster, för dessa präktiga och solklara lärdomar, hvisskar den praktiska materialismen, när han tager psalmboken för att gå i kyrkan. Jag hade förut vissa betänkligheter, ingifna af Moses och Jesus, mot en följderiktig tillämpning af mina grundsatser. Du har befriat mig från skruplerna. — Och han går till kyrkan och lyss med en uppsyn af fromhet och *respectability* till orden: »hvad I hafven gjort

den ringaste af mina bröder, det hafven I gjort mig».

Tragikomiskt är, att denna folkfiendtliga vulgärfilosofi har sina mest högljudda förkunnare bland socialistledarne. Mycken dumhet har jag under mina sekellånga vandringar mött och föga vishet. Men detta är den största dumhet jag bevittnat i världshistorien. Anhängarne af det bestående goda och anhängarne af de bestående missbruken hafva bådadera skäl att vara tacksamme för denna dumhet. Om sträfvet för den kroppsarbetande klassens befrielse hade i sitt nuvarande omogna, okritiska, revolutionära, för samhällskonstruktioner af tvivelaktigaste halt uppträdande socialistiska skede hissat korsbanerets, den religiösa socialismens, d. v. s. kristendomens fana, skulle följderna blifvit oberäkneligt genomgripande och, som jag tror, fördärfbringande. En annan tid skall komma, då det sker. Man får då se med hvilken verkan.

Dumheten är emellertid förklarlig. Den rådande vulgärfilosofien är sådan, att hon måste

göra våldet hänsynslösare och de svage förtviflade. Det är väl detta socialistledarne vilja. De hoppas, att de senare skola ur sin förtviflan hemta styrka till kamp och seger. Illa beräknadt. Ideella krafter, religiösa krafter fordras för att hålla arbetaremassorna tillsammans. Därtill duger icke egoismens evangelium. Bryta stafven öfver samtliga socialistledare kan dock icke ens jag, Ahasverus, den kalle pessimisten. Hjorden hade ännu under medeltiden herdar, som med åberopande af nasarenens läror och å den mäktiga kyrkans vägnar ingrepo till dess beskydd. Medlidsamme positivister och ateister, som tro på Utopia i stället för på Gud, ha sedan måst åtaga sig försvaret och stundom gjort det med en hängifvenhet, som synes visa, att Han, på hvars tillvaro de icke tro, är i deras hjärtan. Jag erinrar mig härvid några ord af en fransk vetenskapsman om *nos jours troublés, où Jesus n'a pas de plus authentiques continuateurs que ceux, qui semblent le répudier.*

Konung Frodes stat är följdriktigt uppbyggd på de grundsatser, som den omnämnda

vulgärfilosofien predikar. De satser, för hvilkas fräckhet humanismens anhängare och kristendomens häpna, äro där de officiella sanningarna. Jag vet lika litet, om det kristianska rättfärdighetsriket kan förverkligas som om en stat kan byggas på de af Marx lagda grundvalarne. Men hvad jag vet är, att den ateistiska väg, som nutidens socialistledare valt till sitt Utopia, leder icke dit, utan till kung Frodes Grottekvarn» — — — — —

På denna betraktelse följer några utdrag

UR KANSLERN-MAMMONSPRESTENS FESTPREDIKAN.

(Sedan konung Frode öfvervarit den festliga Grottedansen, begaf han sig med svit till slottskyrkan, för att åhöra kanslern-Mammonsprestens högtidspredikan. Ahasverus har antecknat blott en del af denna. Kanslern led vid tillfället af en lätt bronchitis. Föredraget var fördenskull, churu lifligt, något lågmält och undföll delvis den gamle åhöraren.)

— — — — —
— — — — —
Att Grotte kräfver offer, det är sannt,
men vår kultur är ju ett offerväsen

och Grotte vår kulturs representant.
Naturen är ju ock ett offerväsen:
den fordrar allas våra lif i gärd
på sin omätligt stora offerhård.
Det är ju sagdt: allt kött är hö;
det är ju sagdt: vi vissna hän som gräsen,
och kungen själf — förlåt! — skall en gång dö.
Och då nu alla äro offerdjur,
ja, Frodes lif — förlåt! — skall ha en ände,
hvad mer, om trälen dör för vår kultur?
Beröfva Grotte honom vore stöld.
Det höfs en träl att dö på sitt elände
med samma mod som krigarn på sin sköld.
Kristianismen var en samvetsböld:
i mannahjärtan pjoskets gift han sände.
Hur väl att samfundshelsan återvände!
Den grep omkring sig, österns själapest,
därhän — jag blygs för minnet — att det hände,
att äfven jag som ung blef Kristusprest.
I detta tunga kall var det min tröst,
att den, som framför nasarenens altar
sin kristianska offertjänst förvaltar,
kan bära Mammons altar i sitt bröst.

Så gjorde jag, så gjorde hundra andra.
Visst var det obekvämt, men ej att klandra,
ty se: vårt nya evangelium
har, likt naturen, tillerkänt ett rum
åt list och skrymteri vid styrkans sida
i lifvets strid, som alla ha att strida.
Slån upp vårt evangelium och läsen:
»Den strid, som strids för lefnadsnjutningen,
är konstnärn, som besörjer gjutningen
med lägre väsens malm af högre väsen;
som danat ögats ljus fram ur det skumma
och manat ljud och röster ur det stumma
och räf- och menskoslughet ur det dumma,
ger segern åt det starka och det sluga
och nödgar styrkan för det sluga buga
och ställer våldet högt, men högst till sist
list.»

— — — — —
— — — — —

Förkunna högt, fanfar, från bygd till bygd
befrielsen från Kristusreligionen,

som gjorde dygd till blygd och blygd till dygd —
som var ett hinder för evolutionen
och var ett hån mot universums lag,
den lagen: lif åt kraftig, död åt svag!
Hon var ett dumförmätet bud att hjälpa
den uselhet naturen själf vill stälpa.
I hennes sjuka fuktighet kom ärg
på våra drifters stål och öfver tingen
en ideal och onaturlig färg.
Hon sög ur njutningsglädjen must och mærg,
gaf som dessert på nöjet samvetsstingen.
Hon föll, och världen andas friare,
alltsedan Mammon sände siare,
som gifvit kraft åt hvad de fleste tänkte,
men fegt i hjärtats tysta djup försänkte.
Ljud högt, fanfar, för desse siare,
för desse själarnas befriare,
som häfdat käckt åt menniskonaturen
den rätt, som dittills förbehölls åt djuren,
den rätt, som heter lust och är moralens grund,
motiv för mina gärningar och edra,
fast Kristusläran velat den förnedra
till privilegium för svin och hund.

Hell siarne, som byggt på fasta grunder
vår dogm, att miskund med den svages lott
är mot evolutionens lag ett brott —
fullkomningslagen vill, att svaghet skall gå
under.

Nu springer Lasarus vid Grottestången
på sårig fot, tilldess han stupar kull,
och orgien grumlas ej för fattigmannens skull,
och utan désaccord vid yppigt bord är sången.

— — — — —
— — — — —

Moralens grund är lusten rätt och slätt.
Men då — hur går det med vår samhällsrätt?
Om brodern för en guldbit mördar brodern
och sonen modern?

Ja, vänner, det är hans privata rätt.
Men lusten, som privat, har, som I veten,
sin fulla motvikt i utiliteten,
som stiftar lag mot mord, och detta just
för att vi ostördt njuta må vår lust.
Ej i namn af rättfärdigheten,

som fåfängt i världen I efterleten,
nej, i namn af utiliteten
straffa vi mördarn, och detta just
för att i trygghet njuta vår lust.
Men straffa rik och fattig lika vore
ett brott mot Mammon, bör enhvar förstå,
då Mammon själf är nådig mot de store,
men har till undergång bestämt de små.

— — — — —
— — — — —

Ur lustens rot går egoismen fram,
den förr så smädade
och hädade;
den växer upp med väldig stam
och yfvig krona, i hvars skygd
vår stat på säker grund är byggd.
Ur egoismen växer klassintresset,
för oss, de höge spelarne, trumfesset
uti vår politik, real och helsosam.

När denna värld ännu var galen
och stirrade sig blind på idealen,
gick Grottekvarnen tung och trög
som i en barbackväg en klumpig drög,
och de, som ärligt dyrkade
sin nasaren, påyrkade
åt•trälen någon ro och fullt tillräcklig näring.
Nu, när han ingen näring får,
men hugg och sår,
nu ha'n I sett, hur Grotte går,
hur han i Frodes sköte sår
sin oerhörda gyllne äring.
Ja, vår reala politik
är framgångsrik och ärorik,
och mer än Adonai och Oden, Zeus och Ammon
är ärorik och full af nåd vår Mammon.

— — — — —
— — — — —

TILL ÖDET.

tarrblind är du, mena de forntidsvise;
är du stendöf äfven, o herrskarinna,
dristar slafven klinga ditt lof på lyrans
skälfvande strängar.

Dig hans tunga stämmar, af skräck förlamad,
dig med iskall fasa hans hjärta känner,
dig hans öga hissnande ser i stjärnors
tigande ringdans.

Molnens kosa, stormarnes flykt du länkar,
oceanens böljor och folkens härtåg,
drömmens bilder, känslorna, dagens tankar
lyda din spira.

Slakten födas, slakten i mull förvandlas,
lundars kronor grönska och gulna åter,
hvarje dramats akt är den förra aktens
tråkiga härmning.

Stor, sublim, förskräcklig och tråkig ändock!
Är du då, Ananke, så arm på tankar
och din humor tömd i att städse gäcka
trängtande anden?

Släktet, likt Ixion, med gagnlös möda
rullar uppför klippan det tunga hjulet;
målet nära störtar du hånfull ner det
åter i dalen.

Kanske själf du gäspar åt lekens tomhet,
kastar hjärtligt ledsen till slut din spira
och en bädd dig reder, o dunkla makt, af
grusade världar.

Hvarom ej, så frukta, o herrskarinna!
Blott en ryckning — slafven är fri, och hvarje
länk, som rytmiskt skramlat till hånfull lofsång
slänger han från sig,

tänder upprorsfacklan vid hjärtats lågor,
fattar svärdet, slipadt i tankens verkstad,
störtar dig och och egnar åt Gud sin fria
manliga hyllning.

HARPOLEKAREN OCH HANS SON.

(Ur »Vapensmeden».)

Luften tung och dagen varm.
Hed jag haft att vandra,
gossen på min ena arm,
harpan på min andra,
harpan trött vid strängalåt,
sonen trött vid sanddjup stråt.
Hvila godt jag unnar
harpan och min Gunnar.

Nu en milsvid tempelsal,
byggd af gran och furu,
öppnar sig med skugga sval,
och jag lyssnar, huru

bäcken sorlar klar och ren,
siskan kvittrar på sin gren,
furudunklet nunnar
för min lille Gunnar.

Dagen dör, en fuktig vind
andas öfver tegen,
och min gosses väna kind
lutas mot min egen.
Mörknad himmels stjärnebloss
blinka: Gunnar, kom till oss!
Ljufva änglamunnar
hviska: du vår Gunnar!

Utur ödesdjupen fram
många källor välla.
En är bittert helsosam:
det är sorgens källa.
Väl jag vet, du käre vän,
att du dricka skall ur den,
men för lastens brunnar
Gud beskydde Gunnar!

Granen växte stark och rak,
och hon vedergällde
under snöbetungadt tak
den, som henne fällde,
mildt med brasans ljus och glöd.
Kraftig växt och ädel död,
ber jag, Gud förunnar
sångarbarnet Gunnar.

BETLEHEMS STJÄRNA.

(Ur »Vapensmeden».)

*(Vettern var så klar och stämde så in i himmelsfärgen,
att om icke en vindkåre då och då dragit silfvergrått rattrade
band öfver sjöns yta, och om icke guldstänk blänkt kring
jullens årblad, kunde en åskådare å stranden tyckt, att den
hade sin väg i luften. Margit sjöng i takt med årbladen
och med de svala friska suckarne framför jullens bog:)*

läns öfver sjö och strand,
stjärna ur fjärran,
du som i Österland
tändes af Herran!
Barnen och herdarne
följa dig gärna,
Betlehems stjärna.

Natt öfver Judaland,
natt öfver Sion.
Borta vid vesterrand
slocknar Orion.
Herden, som sofer trött
ute å fjället,
barnet, som slumrar sött
inne i tjället,
vakna vid underbar
korus af röster,
skåda en härligt klar
stjärna i öster,
gånga från lamm och hem,
sökande Eden,
stjärnan från Betlehem
visar dem leden
fram genom hindrande
jordiska fångsel
hän till det glindrande
lustgårdens stängsel.
Armar där sträckas dem,
läppar där hviska,
hviska och räckas dem

ljufva och friska:
»stjärnan från Betlehem
leder ej bort, men hem.»
Barnen och herdarne
följa dig gärna,
strålande stjärna.

FÅFÄNG SKÖNHETSSTRÄFVAN.

(»Ur Vapensmeden».)

Qmätligt är ditt tålamod, Natur,
omätligt som det djup du öser ur.
Skall dock till slut din hand ej varda
trött

att efterbilda här på tidens ö
hvad i idéens värld ditt öga mött,
när allt hvad skönt du bildar måste dö?
Skall hon ej tveka, denna hand, en dag
att öfver blommans kalk och barnets drag
ett himmelskt skimmer strö, då inom kort
det skimret dör som aftonrodnan bort?
De spåde, som du ängelns fägring gaf,
o se dem, moder, hunna till sin graf!

Har än du skådat under dödens krans
på någon fårad pannas hvalf den glans,
den oskuldsglans du göt på henne? Nej,
på mannens ej, på kvinnans panna ej.
Du alstrar oupphörligt knopp vid knopp,
som hvar och en skall bli ett vissnadt hopp.
Du väfver, jämt din väfnad rifves opp,
och likväl stannar ej din sköttels lopp.
Att icke längesen ditt mod dig svek
och du förtviflad ur din verkstad vek
från denna evigt samma grymma lek!

TILL ÖSTERLAND.

(Ur »Vapensmeden».)

(Margit tänker vid sländan:)

vad mände den längtan vara,
som rör sig i mitt sinn?
Till Österland vill jag fara,
till allra kärasten min.

Och sker mig efter min vilja,
då blir jag i Österland
till Sarons fagraste lilja
och får brytas af hans hand.

Och sker mig efter min vilja,
han fäster mig vid sitt bröst,
och intet får oss skilja,
jag varder hans ögontröst,

som han bär genom sorger och fröjder:
i Kana, vid Lasarus' graf,
på Tabors bestrålade höjder,
på det galileiska haf,

där trygg, medan vindarne ila
öfver brusande böljors larm,
det hvita blomstret får hvila
vid Davidssonens barm.

Jag ville vara en drufva,
som kärasten plockat har
och njuter mellan ljufva
och däjlige läppars par;

ett korn bland dem, som mogna
för nådehungrig hjord
och räckes åt de trogna
i brödet vid altarbord.

Jag längtar och väntar i fjärran
hans uppenbarelse,
jag trängtar att varda med Herran
till en enda varelse,

i himmelsk lekamen och ande
med den skönste i himlen till ett.
Pris honom i allo lande,
som mig hopp därom beredt.

CESARERNAS VISDOM.

Den gåta samhällslifvets sfinx dem förelagt
de lemnade att gissa ut åt den, som
kan,
ur sfinxens stela drag; men hvad de visste var,
att hungerns kraf på bröd och sinnets kraf på
fröjd,
de äro makter makten har att räkna med.

Sen dess syns äfven denna lumpna visdom glömd.

LORELEY.

(Efter Heine.)

ag vet ej, hur skall jag förklara
det vemod mig gripit har?
Ej vill mig ur sinnet fara
en saga ur forna dar.

Det faller en skymningsdimma,
och stilla flyter Rhen,
och bergets troppar glimma
i aftonsolens sken.

Däruppe en ungmö sitter
i underbar skönhetsvår
med gyllne smidens glitter
och kammar sitt gyllne hår.

Hon sjunger, då hon reder
sitt hår med gyllne kam;
den sången tonar neder
så väldig och undersam.

Och seglarn i liten julle
han gripes af hejdlöst ve;
mot skären han blicka skulle,
men måste mot höjden se.

Snart, tror jag, böljor hvälfva
öfver man och båt sin gång —
Loreley, du trolska älfva,
det gjorde du med din sång.

LIFSLUST OCH LIFSLEDA.

UNGE HELLENER.

(Vid cittrans toner från en blomsterprydd båt.)

Gossar och flickor,
härlig är lifvets
rosiga morgon.

Luftiga ljufva
mysande timmar
sväfvä i lätta
flyktiga rader
öfver dess nejds e-
lysiska vår.
Snabba, o snabba
äro de sköna
himmelska väsen,

flyende hän mot
strålande fjärran;
medan er egen
glädtiga kor
föres af ödet
bort till ett motsatt
mörknande fjärran...
Skynden, o skynden,
flickor och gossar,
skynden att bryta
luftiga kedjan,
skynden att slå i
njutningens bojar
dessa olympiskt
leende ljufva
flyktiga barn!
Här ur vår ena
dallrande vågskål
plockar beständigt
moiran den grymma
fröjdernas gyllne
räknade vikter,
kastar i andra

sjunkande vågen
slappade sinnens,
mattade krafter,
mödors och sorgers
tyngande bly...
Hastigt som facklan
fångas och flyr från
hand och till hand i
panatheneiska
nattliga festen,
måsten I lemna
ungdomens evigt
brinnande fackla
till de bakom er
ilande yngre
rosiga släkten,
medan I själfva
sjunken i ålderns
svartnande skuggor,
sjunken i grafvens
tigande natt...
Kindens som ängens
blommor förblekna,

svallande lockar
glesna som lundars
höstliga kronor.
Strålande blickar
slockna som festers
tynande lampor.
Skynden, o skynden,
gossar och flickor,
skynden att tömma
fröjdernas nektar!
Kransa pokalen,
slut till ditt ännu
svärmande hjärta,
flicka din gosse,
gosse din mö!

PELARHELGONET.

(Från tempelruinen vid stranden.)

Mina ben smäkta,
mina lemmar brinna af tärande eld.
Jag ryter i mitt hjärtas ångest.
Du, min Gud, min förskräcklige Gud,

du skall förinta din förskräckliga värld,
men dröjer, tills våra kval
väga jämnt på din våg med våra synder.
Jag lägger i vågskålen
mina själfvalda plågor.
Se i nåd till dem!

ANAKORETEN.

(Ur en klipphåla.)

Hvad äro dina själfvalda plågor?
Icke en droppe i kvalens haf,
som icke är en droppe mot våra synders.
Hvad väga de pinor, i hvilka du hvitnat,
mot synden af ett ögonblicks lefnadsfröjd?
Att glädjas, då syskon lida,
att jubla in i koren af millioners jämmer —
loda helvetets djup, om du det kan;
djupet af denna synd lodar du icke.
Men den siste glädjeyublaren skall tystna
och bedja: höljen mig, I berg!
då Herren sveper kring ljuset mörkrets dok
och breder den stora natten öfver oss, under oss,

och änglarne gjuta hans vredes skålar
på en skälfvande värld.
Kristus ville frälsa glädjen,
men glädjen anammade honom icke.
Glädjen skall strypas af fasan
och fasan frälsa världen.

BACCHOSPRESTER.

(Från ett tempel å andra sidan stranden.)

»Du, som leder stjärnornas strålande kor,
de nattliga jubelhymnernas drott,
sköne olympiske gosse,
kom, o kom med svärmar af yra naxiska ung-
mör, kom!
kom med nymfers flock, som kring dig i natt-
lig kordans
fira sin konung Iacchos!»

UNGE HELLENER.

Hän öfver skuggig
Mænalos' branter

ilar i bäcken
våg öfver våg,
och öfver ängars
soliga täcken
yra bacchanter
skynda sitt tåg.
Band och kitoner
fladdra för vinden,
bacchiska lågor
skimra på kinden,
kärlekens frågor
tala i blickens
längtande glans,
doftande lockar
svalla i rankans
yfviga krans.
Muntre satyrer
tumla på fälten,
jublande stiger
sången om milda
drufvornas lån,
prisande tiger-
tämjaren, hjälten,

fröjdernas fader,
himmelens son.

Skyarne simma
luftiga ljusa,
lundarne susa,
aftonens strimma
lyser ur vester
kärlekens, vinets
orgiska fester.
Evoe Bacchos!
Konungen nalkas,
väne eroter
kyssas och skalkas,
faunerna larma,
när med bacchanter
rundt ikring panter-
charen de svärma.
Ynglingens panna
öppen och klar
kransar den ljufva
rodnande drufva.
Sångerna ljuda.

Härlig i guda-
höghet han styr sin
glänsande char.
Blommornas knoppar
öppnas och dofta,
jorden i längtan
suckar, där Bacchos-
spannet hon bär.
Längtan i lunden
hviskar, och längtan
andas ur himlen
stjärnornas här.

ARISTODEMOS.

(En af de unge hellenerna.)

Besynnerliga röster, som hviska i rymden!
Hören I? De komma än från soluppgångens,
än från solnedgångens ängder, än från månen.
Lyssnen!

(Röster i rymden af döde och ofödde.)

PLATO.

Är döden utan förnimmelser,
en slummer utan drömmar,
då hvilken underbar vinning!

ANAKREON.

Jag, som skämtat bland de unge
mellan lyran och pokalen,
jag, som än med hvita lockar
dansat lustig som Silenos,
nekar ej, att stundom grät jag,
när jag såg min glada lefnad
oundvikligt nalkas grafven.
Vägen hän till Hadesgapet,
som vi alla vandra nedåt,
men som ingen vandrar uppåt,
stupar brant och väcker fasa.

JULIUS CÆSAR.

Döden? Han släcker alla kval.
Glädje ger han oss icke,
sorger ej heller.

MÆCENAS.

Döden? Han är min fasa.
Hellre än döden kvalfullt lif!
Mina händer och fötter skälfve,
mina höfter svigte,
mina tänder skallre,
bölde hölje mina lemmar,
spika mig på korset,
men låt mig lefva på korset!

AURELIUS PRUDENTIUS.

(*Se. psalmb. n:o 492.*)

»Hvad säga de fredliga vårdar?
Hvad är det, som runorna lofva?
De sälla, som bo i Guds gårdar,
de äro ej döda, de sofva.

Men salig vi döden må prisa:
dess kval, som till jorden oss böja,
oss vägen till hemlandet visa
och hjärtat till himmelen höja.»

INNOCENTIUS III.

Lyckliga de som dogo,
innan de skådat dagens ljus,
de som smakade döden
utan att ha förnummit lifvet.

ST. EVREMONT, CHAULIEU, LA FARE.

Den vise gör lifvet till en fest. Men ålderdomen! Ålderdomen sorglig för epikuréen? Visst icke. Minnet af våra njutningar skall förljufva den. Epikuréen rädd för lidanden, smärtor? Nej; han kan förkorta dem. Döden en fasa för epikuréen? Nej. Han är vårt tack-samma farväl till lifvet.

KANT.

Hvad är lifvet?
En pröfningstid,
hvari de fleste duka under,
hvaraf den bäste ej kan glädjas.

SCHELLING.

Vemodsslöja öfver naturen,
lifvets obotliga melankoli!

V. HARTMANN.

Min uppgift är att undersöka, om denna bestående världs vara eller icke vara förtjenar företrädet . . . Summerar jag nu resultaten, får jag till facit, att olusten vida öfverväger lusten, att olyckan är verklighet, lyckan sken. Allt fåfängligt och eländigt. Jag motser en tid, då begäret att lefva öfvervunnits och världsalltet begår själfmord.

POET.

(Nittonde århundradets slut.)

Jordisk smärta sig ändlig vet.
Hell dig, milda förgänglighet,
du som gaf oss ett mål, en hamn,
du som lärde oss dödens namn!

O hur stjärnan från evig led
trånfull ser till ditt rike ned,
som hon vore af längtan tänd
till de växlande formers värld.

Jordisk smärta är ändlig blott.
Hell förgängelsens milda lott!
Under eviga stjärnor dig
prisar en dödlig på nattlig stig.

ARISTODEMOS.

(En af de unge hellenerna.)

Låt luftdemonerna prata! Vi lägga till vid
stranden. Mina muskler önska gymnisk lek.
Men vid alla vidunder, hvad är det för en
skepnad, som står och går däruppe på klippan?
Är det en människa?

KALLIAS.

(En annan af de unge.)

Knappt troligt. Han liknar snarare en
pumpa på två pinnar. Kanske skall det ändå
vara en människa. Pumpa, hvem är du?

PUMPAN.

Inga öknamn, slyngell! Jag är slutresultatet af världsutvecklingen. Jag är intelligensaristokraten.

ARISTODEMOS.

Hvad du än är, saknar du biceps och har ett eländigt underrede.

INTELLIGENSARISTOKRATEN.

Så mycket större är mitt hufvud. Det har utvecklats på de plebejiska lemmarnes bekostnad. Mitt hufvud behöfver sitt omfång för att rymma sina milliarder gånger milliarder hjärnbarkceller, alla uppfyllda af kunskaper och idéer, om hvilka du, som tillhör en på lägre utvecklingsskede ställd menniskofänad, ej har en aning.

ARISTODEMOS.

Vid hunden Kerberos, du är gräsligt ful.

INTELLIGENSARISTOKRATEN.

Och fördenskull beundrad af den äkta konsten, som ändtligen funnit, att endast det fula är natursant. Det ljugande sken af djurisk skönhet, hvarmed du är behäftad, har försvunnit för den intelligensens höghet, som skiner ur mitt anlete. Du skryter med din biceps, dina muskler. Men de äro genomväfda med råa bondnerv. Mina nerver däremot! De »dirra» vid minsta dallring af etern. Mina ögon se det ultravioletta i spektrum. Mina öron uppfatta hundradedels intervaller. Känslenerverna, som genomväfva mina »slanka» lemmar, »dirra» af vibrationer och reflexer, som du ej förnimmer. Visa mig vördnad, du vackre lurk! Jag är den, för hvars frambringande de geologiske åldrarne sträfvat, arbetat och svettats blod i milliontal år. Jag är den, för hvars framfödande åkrarne

blifvit gödda och slagfälten höljda med offer, så länge vapen och verktyg funnits. Jag är världsträdets blomma, det högsta och det enda aktningssvärda det tarfliga universum lyckats alstra — jag är intelligensaristokraten.

AGATHON.

(En af de unge.)

Pumpa, då bör du kunna afslöja universums gåta. Lyft en flik och låt oss se!

INTELLIGENSARISTOKRATEN.

Världsalltet nalkas sin eviga hvila. Värmen fördelar sig allt jämnare i rymden, och när fördelningen är afslutad, upphör rörelse och lif. Allt försvinner i omedvetenhetens natt. Det enda, som därvid har betydelse, är, att äfven jag, i hvars hjärna universums egentliga medvetande är samladt, atrofieras och entropieras. Äfven jag är dömd att försvinna. Jag skall afdunsta till en känselsträng, »slankare»

än solstrålen, och känselsträngen dofta bort i rymden med en ultrafin, hyperestetisk »dirring» af djupaste lifsleda.

AGATHON.

På afskrädeshögen med pumpan! Hon luktar inbilskhet och förruttnelse långa vägar. Vänner, det är ju lyckligt, att vi få tillhöra samma härflock, då vi i morgon tåga ut mot de galliska barbarmassorna, som nalkas Delfi. Lyckligt, om vi återvända som segrare till vårt Athen och de älskade i hemmet. Lyckligt äfven, om vi stupa för Apollons, ljusgudens helleniska och heliga sak. Vi ha några timmar på oss. Huru tillbringa vi dem? Jag ville gerna gå till Akademia och höra den ryktesvis omtalade nya upptäckten på de koniska sektionernas område. Sådana upptäckter skola en dag uppenbara oss naturens lagar; de ha därjämte ett slags logisk skönhet, som drager mig till sig.

KALLIAS.

Jag går och hör det menanderska lustspel,
som skall uppföras.

ARISTODEMOS.

Jag går och småtvistar med filosoferna i
Stoa. Jag står ännu mellan Epikuros och dem,
men känner mig nalkas dem. Och nu ofvanpå
dithyramberna den tyrteiska sången!

DE UNGE HELLENERNA.

Härlig är döden, när modigt i främsta ledet
du dignar,
dignar i kamp för ditt land, dör för din stad
och ditt hem.
Detta höfves ju främst en yngling, medan han
ännu
älskligt i lockarne bär vårliga blommornas krans.

— — — — —
— — — — —

EN BUDBÄRARE FRÅN GOLGATHA.

Jag instämmer med eder. För mig är lifvet skönt och döden äfven. Ty Kristus är mitt lif och döden min vinning. Högsta vinning martyrens död. Högsta vällust att lida hans pinor.

EKO AF ANAKORETENS RÖST.

Att glädjas, då syskon lida,
att jubla in i koren af millioners förtviflan —
loda helvetets djup, om du det kan;
djupet af denna synd lodar du icke.
Men den siste glädjeglubaren skall tystna,
då Herren sveper kring ljuset mörkrets dok
och breder den stora natten öfver oss, under oss.
Kristus ville frälsa glädjen,
men glädjen anammade honom icke.
Glädjen skall strypas af fasan
och fasan frälsa världen.

VÅRDTRÄDET.

Till Agathe och Richard von Koch.

å odalmannens gård
stod åldrig lind,
ättens vördade träd,
med väldig krona
och stam runristad af tjugu släktled.

Stormen kom,
starkare än i mannaminne:
det härliga trädet,
tyngdt af åren,
föll.

Husets folk
stod sörjande kring den fallna.
Silfverhårig farfader,
som frestat nittio vintrar,
smekte med vissnad hand
hennes vindfarna bark och sade:

Vi skiljas ej, du dör ej.
Du skall lefva i en dotter,
en stark telning från din stam.
I dig själf lefde en moder,
som, när Midgard var tusen år yngre än nu,
sköt upp ur dess mull
och skänkte svalka åt fäder,
hvilkas namn förnimmas på Sagas mun,
om de ej tonat bort i tidernas fjärran.

Och din dotter skall växa,
välsignad af de himmelska,
och med susande krona
för släkten, som komma,

förtälja de sagor,
som du förtalt
för svunna släkten,
och lyfta, som du,
lyssnande andar
till evighetstankar.

Hvad älst jag minns
är min moders blick
och därefter dig, mina dagars vän!
Som barn jag söfdes
af ditt sus:
tyngda ögon
sökte ännu
i saltakets glugg
ditt gungande bladverk,
där det dallrade
i däjligt solljus
eller skymtade
mot skymningens stjärnor.

Min första idrott
var, när förvägen

klättrare hann
din högsta gren
och såg där
med tjusad syn,
med spirande längtan
till ledungsfärder,
i guldglitter
det gränslösa
himmelspeglande hafvet.

Jag minns så väl:
dina vingade gäster
skydde icke
den obevingade.
Af ålder fanns
ett fridsförbund
emellan min ätt
och dina åbor.
Trygg kvittrade
trädpiplärkan,
staren lockade,
löfsångaren

sjöng sin vackra
visa bredvid mig.

När jag som yngling
återkom,
sen fjärran med seglens
svan jag färdats,
sökte min blick
hän öfver slätten
i blånadt afstånd
ditt bladverks rundning,
och när jag hunnit
till hemmets grind,
hviskade du
till välkomsthälsning
mina bästa
barndomsminnen
och mina löften för lifvet.

Hur skön jag såg dig
den sommardag,

då hem jag förde
min fagra brud!
Hur slösande
du slöjat dig
i dina väna
blomstervippor!
Aldrig göt du
ljufvare
din ångas doft
i aftonluften,
än när solen, som lyst
den lyckliga dag,
sjönk ned under skimrande skyar.

Ej månde vi skiljas,
du minnesrika!
Du flyttar nu in
i fädernas sal;
ty ditt virke skall slöjdas
i sinnrik snidning
till högsätesstolpar
och heliga bilder,

som tyda i tecken
tidernas gåtor
och mana till manlig
lefnad de mina.
Ditt virke skall slöjdas
till värnande sköldar
att lyftas framför
lag och frihet;
med järnet spetsas
till spjutstänger
att föras i fäjd
för fosterjorden
af mina söners
modige söner
i Svealandens
kämpars led.

Ask vet jag stånda,
nämd Yggdrasil:
den är det väldiga
alltets vårdträd.

Världar på
dess grenar hvila,
dess rot rann upp
ur rymdernas djup.

Det ljus, som i trädets
krona gjuter
lifvets friskhet,
färg och fägring,
menar man, kommer
ur menskovärlden,
ur tidernas goda
tankar och dåd.

Men Nidhögg gnager
i rotens nätverk,
och gift han in
i såren gjuter;
det, menar man, kommer
ur menskovärlden,
ur tidernas onda
tankar och dåd.

Nornan har sagt:
det närmar sig dagar,
som ymnigt nära
Nidhögsgiftet.
Lärkans ljufva
sång då lönas
med pilens järn
i sångarhjärtat;
gisslet sargar
suckande dragarn
till tack för mödan
i middagshettan.
Stolt går med otyngd
skuldra den starke,
den svage bär
sin börda och hans.
Bonden fäller,
fal för vinning,
med egen hand
sin ätts vårdträd.
Det flyktiga nu
vill njuta sitt eget,
men ej kedja forntid

och framtid samman.
Så lossas häfder
heliga länkar.
Himmelssyner
hägra ej mera.
Rättens runor
ristas af våldet.
Som gudar dyrkas
Lusta och Guld.

Då klagar Yggdrasils
träd och kvider,
då gulnar lummigt
löfhvalf och glesnar.
Det lider fram
mot fimbulvinterns
förutsagda fasors natt.

Hårt är i världen,
hisklig orätt,

dukade bord
för lustans döttrar,
hungerns död
vid dygdig moders
sinade bröst
för trälens barn.

Då klagar Yggdrasils
träd och kvider,
dess grenar gnissla för isiga ilar.
Det skymnar fram
mot fimbulvinterns
förutsagda fasors natt.

»Bröder mände bröders
bane varda,
slitas mände systrars
söners frändskap.
Hårt är i världen,
hiskliga laster,
yxtid, kniftid
med klufna sköldar.»

Yggdrasil kvider
med kronan sköflad,
nu skälfver dess starka
stam till roten,
skälfvet skakar jordens grunder,
flammor stiga
ur fjällens djup.

Solen brann ut,
natten är inne,
stormar ryta
i öde rymder.
Men högre dånar
Heimdallsluren,
som skallar till skapelsens sista strid.

Upp slås
afgrundsportar,
ättehögarnas
grifter öppnas.

De, som lefvat,
återlifvas
att häfda sitt rum
i härarnas led.

Spjutsvingande
skaror spränga
åt skilda håll
på snabba hästar
dit, där hon fladdrar,
Lokes fana,
dit, där hon glänser,
Balder den godes.

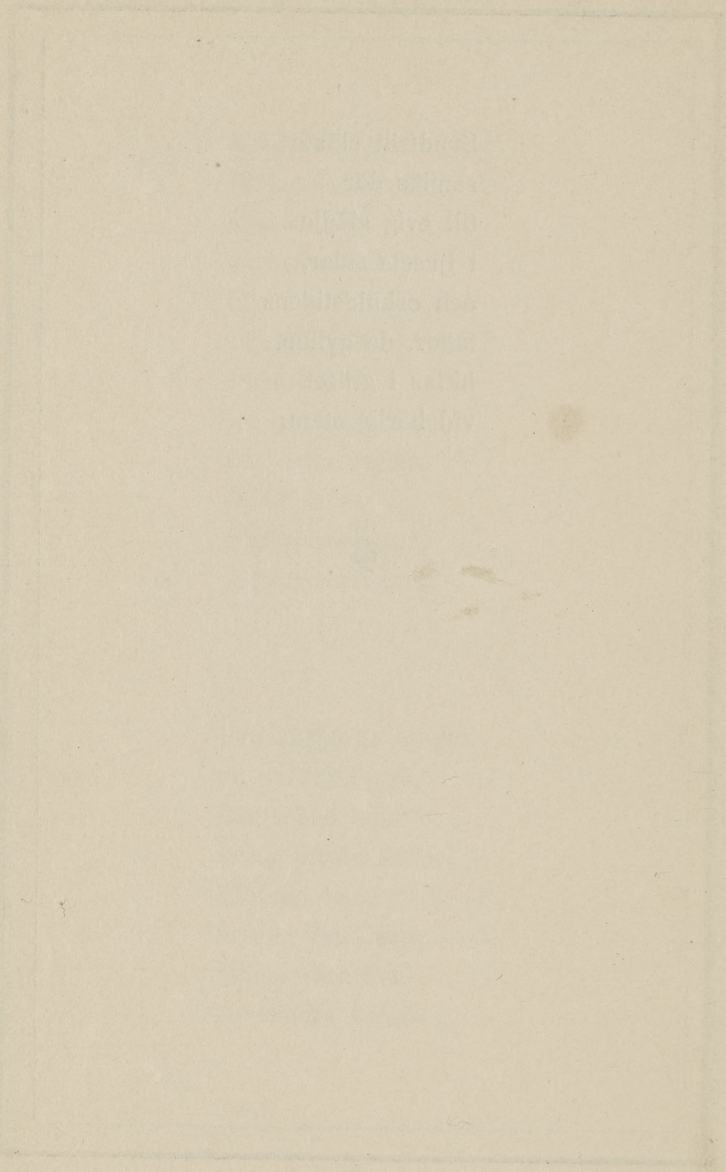
Vildt de blandas
i vapenträngsel,
lyst af brinnande
världars lågor.
Vinner Loke?
Vinner Balder?
Segrar det onda
eller det goda?

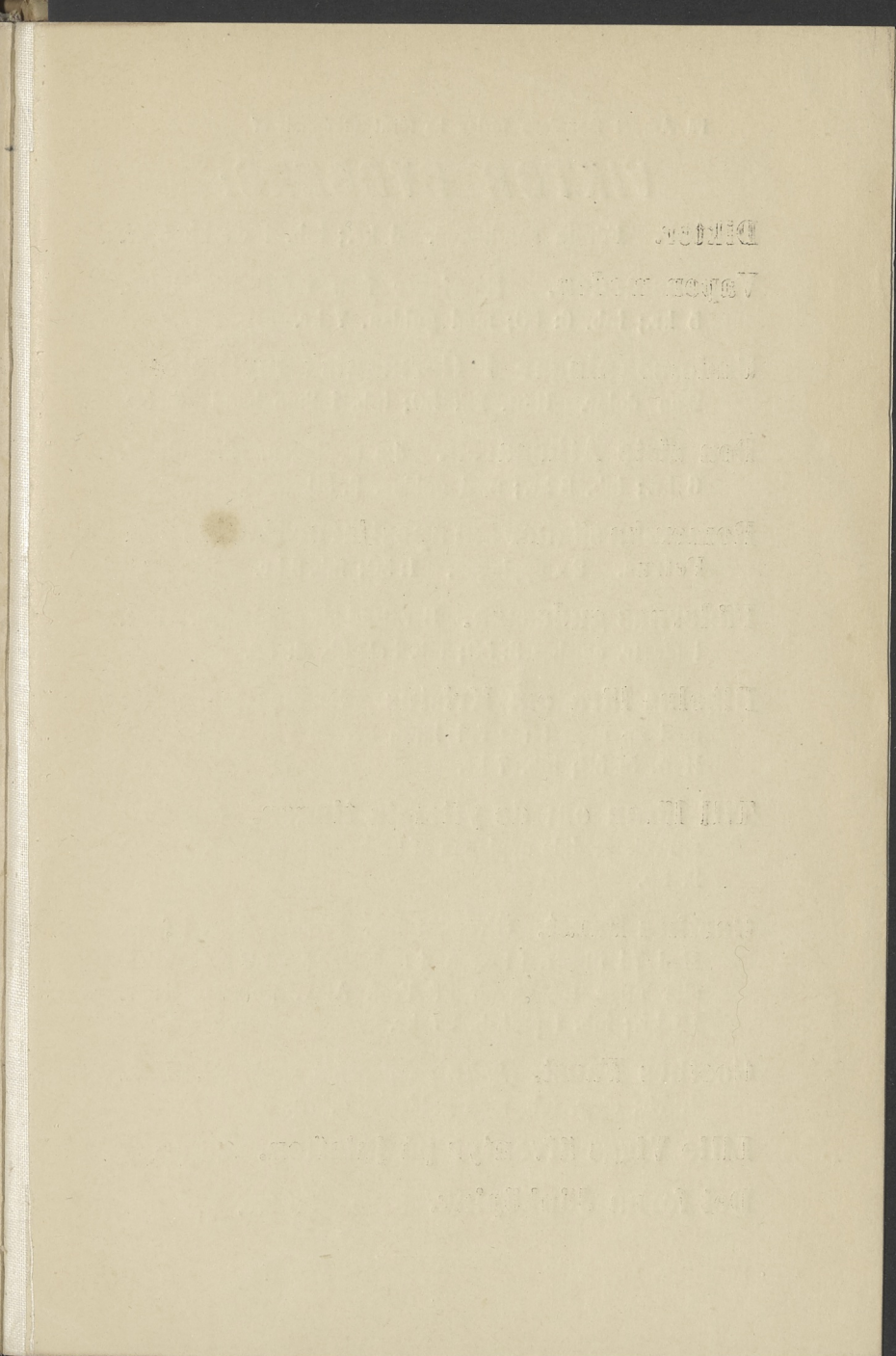
Stridens vågs
skålar vackla —
alla vi lade
där våra lod —
tills i frälsningens
vågskål faller
onämd Gud
sin godhets vikter.
Det onda varder
då till intet,
rymdernas brand
var en reningseld.

Sen stiger ur djupet
en skönare jord,
där våren leker
kring lifvets källor.
Utöfver den
breder Yggdrasil,
alltets vårdträd,
en vänare krona.

Syndfritt släkte
samlas där
till evig glädje
i ljusets salar,
och oskuldstidens
taflor, de gyllne,
hittas i gräset
vid härlig stam.

VICTOR HUGO

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

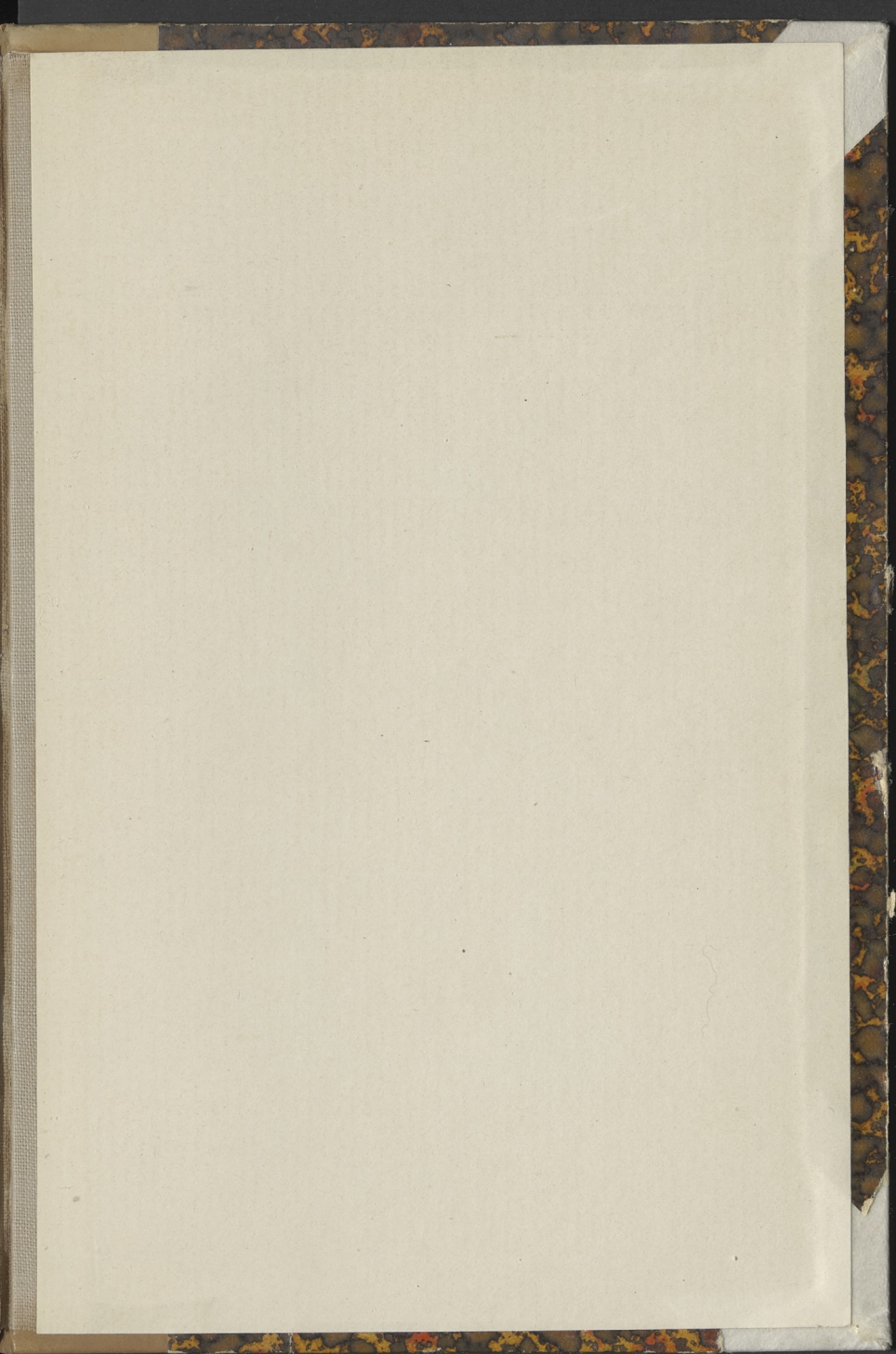
1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

1802-1881

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK

16000

001969594

RYDBERG

DIKTER

2:a SAMLE

Gibz 1891

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

